

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΕΤΟΣ ΚΑ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 300
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
2003

Τα 25χρονα του Περιοδικού μας

Το μήνα αυτόν το περιοδικό μας κλείνει τα 25 του χρόνια. Απρίλιος του 1978 ήταν όταν πρωτοξεκίνησε η κυκλοφορία του. Έχουν περάσει από τότε 25 χρόνια ένα τέταρτο του αιώνα κι αλλιώς 300 μήνες και δεν είναι λίγο το διάστημα για την κυκλοφορία ενός περιοδικού όπως «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» με μια συνεχή και αδιάκοπη παρουσία στην πνευματική ζωή του τόπου μας.

Μια ολιγομελής ομάδα τότε κάποιων ονειροπόλων συμπατριωτών μας με πρωτεργάτη τον αείμνηστο Κίμωνα Κυριαζή, αναλάμβανε την ωραία πρωτοβουλία της έκδοσης του περιοδικού «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», με συγκρατημένη αισιοδοξία και πολλές ελπίδες, όπως ακριβώς εκφράζονταν στο κύριο άρθρο του πρώτου τεύχους του με το χαρακτηριστικό τίτλο «ελπιδοφόρο ξεκίνημα». Και πράγματι οι προσδοκίες τους εκείνες επαληθεύτηκαν αφού η προσπάθειά τους στέφθηκε από πλήρη επιτυχία και το περιοδικό μας έφτασε να γιορτάζει σήμερα τα 25άχρονα γενέθλιά του. Ένα γεγονός με ξεχωριστή σημασία, που όποιος δεν έχει ασχοληθεί με τη διαδικασία της έκδοσης κάποιου εντύπου, περιοδικού ή εφημερίδας, αδυνατεί να συλλάβει το μέγεθος ενός τέτοιου εγχειρήματος. Συνήθως τέτοιες προσπάθειες δεν αντέχουν στο χρόνο και μετά από διάρκεια μερικών ετών σταματούν και τα έντυπα διακόπτουν την κυκλοφορία τους. «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», διέτρεξε μέχρι σήμερα μια πολύ μεγάλη περίοδο και αυτό οφείλεται αναμφισβήτητα στην αυτοθυσία των πρωτεργατών του και τη θερμή συμπαράσταση και στήριξη των απανταχού Ζαγορίσιων, που το περιέβαλαν με μεγάλη αγάπη.

Κι εδώ αξίζει ν' αναφερθούμε σε κάποια γεγονότα από τα πρώ-

τα χρόνια της έκδοσης και κυκλοφορίας του περιοδικού μας και ειδικότερα τότε που συμπλήρωσε τα δέκα του χρόνια, όπως τα κατέγραψε ένα από τα ιδρυτικά μέλη της εκδοτικής ομάδας, αείμνηστος κι αυτός Κώστας Λαζαρίδης. Το περιοδικό το ΖΑΓΟΡΙ μας: «Με τον παραπάνω τίτλο το περιοδικό μας (εφημερίδα αρχικά) στα χέρια της εκδοτικής μας ομάδας (έτσι γράφονταν στην αρχή) συμπλήρωσε εδώ και καιρό δεκαετία από το χρόνο της πρώτης του έκδοσης και παρά τις αρχικές κατά τα πρώτα του βήματα απαισιόδοξες προβλέψεις μας μερικά κωλύματα, η πατριωτική μας προσπάθεια απέδωσε ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Η επιτυχία οφείλεται γενικά στην ομόθυχη βούληση και κατανόηση αλλά και τον πατριωτισμό των μελών της εκδοτικής επιτροπής αλλά κατά κύριο λόγο στην πρωτοβουλία του Κίμωνα, την κατανόηση, εργατικότητα, φιλοπατρία και το μεράκι του γύρω από τα μεγάλα σημερινά προβλήματα του Ζαγοριού μας». Και στη συνέχεια έγραφε προς τον ιδρυτή του περιοδικού. «Πολύ πετυχημένα και επάξια ανατέθηκε σε σένα το προβάδισμα πάνω στο ζήτημα αυτό και ανταποκρίθηκες κατά πολύ αποτελεσματικό τρόπο στα τόσα λεπτά εκούσια καθήκοντά σου. Κατά αποτερείς την ψυχή και το κατευθυντήριο πνεύμα της προσπάθειας αυτής με τις τόσες πατριωτικές επιδιώξεις».

Και πραγματικά την αποκλειστική ευθύνη για την έκδοση του περιοδικού στα πρώτα του χρόνια με όσες δυσκολίες αυτό συνεπάγεται (συγκέντρωση ύλης, εκτύπωση, σελιδοποίηση, διακίνηση κλπ) την είχε αναλάβει εξ ολοκλήρου σχεδόν ο αείμνηστος Κίμωνας, μετατρέποντας ακόμα και το σπίτι του σε τυπογραφείο.

Για το λόγο αυτόν ο στενός

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
(με τη συμπαράσταση των Ζαγορίσιων Όργανώσεων)
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
♦
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο)
ΚΙΜΩΝΑΣ ΑΘ. ΚΤΡΙΑΖΗΣ
Δ)ΝΣΗ: Λόρδου Βύρωνος 21
Ιωάννινα

Λογότυπο από το α' τεύχος
του Περιοδικού μας

συνεργάτης του Κ. Λαζαρίδης, τον προέτρεπε να περιορίσει τις δραστηριότητές του σχετικά με το περιοδικό με τα εξής λόγια. «Για μένα αγαπητέ μου, και ως ένα βαθμό αδιανόητο, δεν πρέπει να φέρνεις το βάρος μόνος σου στο ζήτημα αυτό. Δεν το βρίσκω σωστό να προσφέρεις μόνο εσύ τόση επίπονη προσπάθεια κατά το τύπωμα, τη διεκπεραίωση του περιοδικού μας χωρίς οι άλλοι να προσφέρουμε τίποτε».

Πραγματικά η έκδοση και κυκλοφορία ενός περιοδικού είναι μια πολύ δύσκολη υπόθεση και όταν μάλιστα πρόκειται για μηνιαία έκδοση. Αρχίζει η διαδικασία από τη συγκέντρωση και επιλογή της ύλης, την παράδοση της στο τυπογραφείο, τις διορθώσεις των κειμένων, το προσχέδιο του μοντάζ, την τελική διόρθωση και επιμέλεια της εκτύπωσης ως τη μεταφορά και ταχυδρομική του περιοδικού, μέσα πάντα στα ασφυκτικά χρονικά όρια των 30 ημερών για να φτάσει ως τον πιο απομακρυσμένο συνδρομητή. Όλη αυτή η διαδικασία και την ευθύνη για την έκδοση του περιοδικού μας την έχει αναλάβει

και σήμερα μια μικρή ομάδα απόμων, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΙΛΕΖ σε εθελοντική πάντα βάση, που προσπαθούν ν' ανταποκριθούν στην αποστολή τους. Βέβαια βασικός παράγων για την επιτυχία της προσπάθειας αυτής είναι και το οικονομικό ζήτημα, το οποίο ευτυχώς χάρις στην ενίσχυση των συνδρομητών του που ο αριθμός τους όση μέρα αυξάνεται. Το περιοδικό μας γίνεται παντού δεκτό με πολλή αγάπη και εκτίμηση, που εκδηλώνεται με λίαν κολακευτικά σχόλια, τα οποία καταφθάνουν καθημερινά στα γραφεία μας.

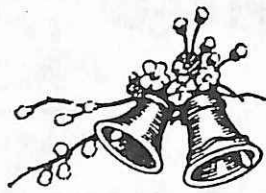
Εξάλλου το αποθησαύρισμα τόσο σημαντικού άφθονου ιστορικού, λαογραφικού, τοπογραφικού υλικού, κοινωνικού αναπτυξιακού και άλλου υλικού που αφορά το Ζαγόρι μας, αποτελεί το τρανότερο δείγμα της επιτυχίας του περιοδικού μας.

Θα πρέπει όλοι μας να αισθανόμαστε υπερήφανοι και απόλυτα ικανοποιημένοι, που κατορθώσαμε να κρατάμε ζωντανή τη φωνή της περιοχής μας καταδεικνύοντας έτσι την πλούσια πολιτισμική μας παράδοση, τη λαμπρή ιστορία του και τις σπάνιες φυσικές του καλλονές.

Από τη δική μας πλευρά, όσοι σήμερα βρισκόμαστε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Ζ. και είμαστε επιφορτισμένοι με την έκδοση και κυκλοφορία του περιοδικού μας θα συνεχίσουμε με ζήλο και υπευθυνότητα την προσπάθειά μας αυτή για να το ανεβάσουμε ακόμα πιο ψηλά με την ευχή να συνεχίσει απρόσκοπτα την κυκλοφορία του για άλλα τόσα και περισσότερα χρόνια. Στους πολυπληθείς φίλους συνδρομητές και συμπατριώτες μας να το στηρίζουν με την αγάπη τους.

Σ. Θεοδώρου

Σ' όλους τους Ζαγορίσιους Καλό Πάσχα
Το «Ζ» μας

Χριστός Ανέστη

Λέμε για το Μάρτη πως «δε λείπει απ' τη Σαρακοστή», επειδή, ημερολογιακά, πάντα η Σαρακοστή του Πάσχα συμπίπτει στη διάρκεια του Μάρτη.

Αντίστοιχα, μπορούμε να πούμε πως το Πάσχα δεν λείπει απ' τον Απρίλη. Ο ανοιξιάτικος Απρίλης και οι γιορτές του Πάσχα πάνε χέρι-χέρι, άσχετα αν, τότε-τότε, ο ζηλιάρης Μάης κλέβει, στις πρώτες του μέρες, την Ανάσταση του Πάσχα. Έτσι, μέσα στον Απρίλη έχουμε διπλή Ανάσταση, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Την Ανάσταση της Φύσης απ' το λήθαργο του χειμώνα και την Ανάσταση του Χριστού στα Εκκλησιαστικά δρώμενα.

Παλιότερα, σε καιρούς χαλεπούς ή σκληράς του τόπου μας, προσθέτοντας και τρίτη Ανάσταση. Ήταν η αναμονή και η προσδοκία της Ανάστασης της Ελευθερίας της Ειρήνης της Δημοκρατίας, όπως εκείνη του 1821 και 1940-45.

Η Ανάσταση, απ' την ίδια της την έννοια, αλλά και σα γεγονός μ' όποιο συμβολικό ή εικονικό περιεχόμενο της, είναι μια επάνοδος στη ζωή, μια λύτρωση απ' όποιας μορφής «χειμερία νάρκη».

Χρηνεγράφημα

Αναστάσιμος Απρίλης

Σταύρου Συκιώτη

Έτσι, με τα στοιχεία αυτά της «Ανάστασης» στο κέντρο της σημασίας τους, η σύζευξη αυτή Απρίλη (Ανοιξης) και Πάσχα εμπεριέχει, σε βάθος και έκταση, μια ανεξάντλητη «γραμματολογία» από την αρχαία εποχή-την εποχή που η Περσεφόνη εγκατέλειπε το φοβερό σκοτάδι του Άδη για να ξαναγυρίσει στην ηλιόφωστη πλάση, ως μεταγενέστερα, την εμφάνιση του Χριστιανισμού με την καθιέρωση των εορτών του Πάσχα.

Η Άνοιξη που συνταυτίστηκε με την έννοια τ' Απρίλη (το όνομα τ' Απρίλη προήλθε από την λατινική λέξη APERIRE που σημαίνει «ανοίγω» γιατί απ' αυτόν το μήνα αρχίζει η Άνοιξη) προϋποθέτει την Αναγέννηση της Φύσης. Αυτό το ξεφάντωμα της βλάστησης, που σκορπάει τριγύρω τη ζωή, πλαισιωμένη με λούλουδα και χρώματα, πουλιών λαλήματα και έρωτα σκιρτήματα:

«Εσθ' ο Έρωτας χορό με τον ξανθόν Απρίλη,
κι η Φύση ήρθε την καλή και τη γλυκιά της ώρα...»
(Διον. Σολωμού Σχεδ. Γ/VI)

Κι άλλο 4στίχο του Δ. Σολωμού απ' το ποίημά του «Άνοιξη»

«... Απ' την Άνοιξη που εγύρισε ουρανός και γης ευφράνθη,
Με το χόρτο και με τ' άνθι παίζει ο ξέφυρος τερπνά...»

Και μια στροφή, ακόμα, απ' το ποίημα «Τέσσερα αδέρφια» (δηλ. οι τέσσερις εποχές) του Ηπειρώτη Αλέξ. Πάλλη που αναφέρεται στην Άνοιξη, τη μόνη δηλ. «Κόρη» του χρόνου.

«...Κι η κόρη(κοίταξε ομορφιές!)
κι η κόρη πρώτη τραγουδά
τους κάμπους λουλουδιάζω
και τα κλαδιά φουντώνω
του Πάσχα φέρνω τις χαρές
στης νύχτας μέσα τη δροσιά
μ' αηδόνια ξεφαντώνω...»

Αντίστοιχα, και το Πάσχα, με κορύφωση την Ανάσταση, δεν πάει πίσω. Πλούσια τα κείμενα της εκκλησιαστικής Υμνολογίας, όσο πλούσια και η λογοτεχνία ποίησης και πεζού λόγου.

Θε. Περιοριτώ, μόνο, σ' ένα ποίημα (μια και το γυρίσαμε στο...ποιητικό) του Στ. Σπεράντζα που συνδυάζει Άνοιξη κι Αγάπη, πρωταρχικό στοιχείο της Ανάστασης:

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

«Η Ανάσταση. Και γέμισε χαρά,
λουλούδις η ψυχή μου σαν το κρί-

Στιγμιότυπα

«Μπαμ ηκούσθη στον αέρα...»

Σταύρου Συκιώτη

Απλό και χαρωπό, όπως ήταν, είχε γίνει «ολόγκαν» για μας τα πιτσιρικά, στα πειράγματά μας. Γι' αυτό κι εξακολουθεί να δίνει το παρόν στη μνήμη μας.

Μέχρι τώρα, τα παγκόσμια ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά) μας τροφοδοτούν με περιγραφές και εικόνες αυτού του πολέμου, που μεταφέρουν τη συντελούμενη καταστροφή σε πόλεις του Ιράκ και καταδεικνύουν σκηνές σκληρές κι απάνθρωπες για ανθρώπινες υπάρξεις. Πάντα στους πολέμους, το πιο ακριβό τίμημα το πληρώνει ο «άμαχος πληθυσμός». Κι ακόμα, τα πιο ευάλωτα και αθώα συνάμα, πλάσματα είναι τα παιδιά. Αυτός ο μικρό-κόσμος θυσιάζεται άδικα και αναίτια με ευθύνη του μεγάλο-κόσμου.

Στο χρονογράφημά μου του Μαρτίου, είχα το ερέθισμα ν' αναφερθώ στην Εβραία παιδούλα Άννα Φρανκ, θύμα του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και των στρατοπέδων των Ναζί. Παρέθεσα, μάλιστα, μερικά από τα «Γιατί» της, που καταχώρισε σ' ένα προσωπικό της ημερολόγιο, που απευθυνόταν στους «μεγάλους» για να μάθει «Γιατί» γί-

(«ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 24/3/03)

νο
κι ανοίγω της λαχτάρας τα φτερά
Ψηλά, μες της αυγής το φωτερό γαλάζιο

εν αστροφώς κι εγώ να γίνω
Ανάσταση τα σήμαντρα χτυπούν
κι όλα τα δέντρα ανθίζουν πέρα, ως πέρα

Στον κόσμο αυτόν ας μάθουν ν' αγαπούν

όσοι το μίσος έσπειραν, κι ας πούν
«Χριστός Ανέστη» ετούτη την ημέρα».

Δυστυχώς, τούτη την περίοδο, Άνοιξη και Πάσχα σκιάζονται από τον καταστροφικό και άνομο πόλεμο στο Ιράκ. Δεν μπορώ να προμαρτυρώ τι θα γίνει ως το τέλος του μήνα που θα υποδεχθώ το «Ζ» μας. Μακάρι ο πόλεμος να τελειώσει, για να μη γίνουν εκατόμβες, οι νεκροί και ερημώσει ο τόπος από ζωή. «Οι πρώτες βόμβες σκότωσαν την Άνοιξη» έγραψε ο σκιτισογράφος Σ. Στάθης (Ελευθ. 21.1.03). Να τελειώσουν γρήγορα ο πόλεμος, για να μη «σκοτωθεί» η ανθρωπιά, η αλληλεγγύη, η συνεργασία, η αγάπη, ανάμεσα στους λαούς λέμε εμείς. Στο Πάσχα που περιμένουμε ας φτερουγίσει σ' όλο τον κόσμο η Χαρά και η Αγάπη.

«Αναστάσεως ημέρα
λαμπρυνθώμεν λαοί...»
Ας μη ξεχνάμε πάλι πως στις 16, κάθε Απρίλη, η εκκλησία μας γιορτάζει, σα «μπουκέτο» τις αγίες: Αγάπη, Ειρήνη, Νίκη, Γαλήνη κλπ»

«Χριστός Ανέστη, κι από μένα.
Χρόνια πολλά, ΕΙΡΗΝΙΚΑ.

νονται πόλεμοι. «Γιατί» σκοτώνονται άνθρωποι, «Γιατί» καταστρέφονται δημιουργήματα κλπ.

Μέσα στο 10ήμερο, σχεδόν, που διέρευσε από την αρχή του τωρινού πολέμου, υπήρξαμε μάρτυρες εικόων και περιγραφών, από τα ΜΜΕ, φρικιαστικών για καταστροφές κι ανθρώπινα πτώματα. Η αντιπολεμική κατακραυγή εκδηλώνεται παγκόσμια και χαρακτηριστικό της είναι πλημμύρα των νέων ανθρώπων, ακόμα και πιτσιρικά, στις διαδηλώσεις, με το σύνθημα στο στήθος τους «NO WAR». Το αίτημά τους μεγάλο σαν τα Ιμαλάια. Να μη συναπαντήσουν το θάνατο πριν, ακόμα, γνωρίσουν τη ΖΩΗ.

Παραθέτω δυο εικόνες παιδιών. Ένα νεκρό, καταματωμένο, στα χέρια του Ιρακινού πατέρα. Κι ένα ζωντανό, μωλωπισμένο και ρακινένδυτο να προσπαθεί να πουλήσει ένα πακέτο τσιγάρα. Αυτά μπορούν να γράψουν πολλά, που δεν μπορώ να γράψω εγώ (ελλείψει χώρου). Τα αλίευσα στον ημερήσιο τύπο και ελπίζω το τυπογραφείο να κατορθώσει να τις αποτυπώσει, όσο γίνεται, ευδιάκριτα.

Εγώ, θα περιοριστώ να καταχωρίσω ένα άλλο «Γιατί» κι ένα άλλο «NO WAR» μιας χαριτωμένης παιδόουλας, μαθήτριάς μόλις στ' Δημοτικού, της Αγνής Ζαχαρή, που είχα την ευτυχή συγκυρία να γνωρίσω πρόσφατα.

Είναι ένα απλό ποιηματάκι, που

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ήταν κάποτε ένα μακρύ κλωνάρι, παράλληλο με το έδαφος, ο ωκεανός που τα αγόρια το καβαλούσαν και σεργάμενα έφταναν στην άκρη του, πλάνωνταν από κάποιο παρακλάδι και ξεπέφταναν στη γη. Ξανά και ξανά το ίδιο, ώσπου γίνονταν ο καβάλος των παντελονιών κουρέλι. Στις ριζές του μπόμπιρες αφοσιωμένοι στο σκάψιμο γούρνας όπου θάβουν το θησαυρό τους: τα μεταλλικά πώματα μπουκαλιών. Τα μεγαλύτερα βυθισμένα σε συλλοή πάνω από τετράγωνα σχεδιασμένα με κιμωλία σε μαυρόπλakes, κινώντας μαύρα και άσπρα πετραδάκια έπαιζαν τριόδα, ντάμα ή το κυνήγι του λαγού.

Κάποτε, μετά το πρώτο τέταρτο του περασμένου αιώνα, κλωτσούσαν στο καταμεσήμερο κάτω από τη σκιά του μπαλά, συχνά η μπαλά ήταν τόπι από κουρέλια, αργότερα έπαιζαν βόλεϊ και πολύ αργότερα μπάσκετ. Ώσπου στο χώρο στηθήκε παιδική χαρά. Κάτω από την ευφραντική σκιά του παίχτηκαν παιχνίδια που μεταφερόνταν από γενιά σε γενιά, αληθινός θησαυρός για απίθανα ωραίες αναμνήσεις.

Σήμερα, άνοιξη και χινόπωρο, για το χειμώνα δε γίνεται λόγος, χιλιάδες παιδιά σχολείων της περιοχής κάτω από τη σκιά του εκδύονται το άγχος της μάθησης, οι

Άξιον εστί

(Αφήγημα του ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

από το ομώνυμο βιβλίο του,

συμπληρωμένο και με νέα επεισόδια)

ώρες της εκδρομής τους γίνονται μελωδικές.

Όλα καλοδεχούμενα, εκτός από ένα παιγνίδι που προκαλούσε σοκ αν όχι και καρδιακό επεισόδιο στους γονιούς. Στον ίσκιο, λοιπόν, του δέντρου μας, τα θερμά μεσημέρια, τότε που όλα πέφτουν σε αποκάρωμα, έβρισκε καταφύγιο η αγέλη βοδιών της Δοβράς. Καθισμένα στο χώμα μαρκιόνταν οκνηρά, ανενόχλητα από το σουβλερό κεντρί του ντάβανου ή στρέκλα ή οίστρου —κακοποιός με πολλά επιθέτα— που όταν κέντριζε τα πιαινά τους τα τρέλαινε. Αυτή την ώρα δυο-τρία, καμιά φορά όλη η ορδή αγοριών κάποιου από τους τρεις μαχαλάδες, παιδιά διαόλοι, κατέβαιναν κυρτά, κρατημένα από κλωνάρια του πλάτανου και καβαλίζεσαν τα βόδια. Εκεί να σηκώνονταν με ορμή θέλοντας να ξεφορτωθούν τους πιασμένους από τα κέρατά τους αναβάτες. Ροντέο κάτω από τον πλάτανο. Αρχίζαν μουγγίσματα, κουντούσε το ένα βόδι το άλλο, χοροπηδούσαν λοξά δεξιά, ξερβά να πε-

τάξουν από την καμπούρα τους το κακό. Κάποτε κάνει την αρχή ένα να τρέχει σα βουρλό, το ακολουθεί η αγέλη. Τρυπώνει αυτό όπου βρει ανοιχτή πόρτα αχουριού, νομίζοντας πως στο σκοτάδι θα γλυτώσει από το αγρίμι που σεργιανάει. Ακολουθούν και τα άλλα, στριμώχνονται κουντουλώντας, μουγγρίζοντας, χαλασμός κόσμου! Στην αρχή τα αγριμάκια χοροπηδούν με τον καβάλο τους στη ράχη του ζώου κρατημένα από τα κέρατα. Μα ποιος μπορούσε ν' αντέξει; Προσπαθούσαν άντρες να τα στριμώξουν σε μέρος αδιέξοδο, να κλείσουν τους δρόμους διαφυγής του κοπαδιού έξω από το χωριό, να το ηρεμήσουν. Σαλαγούσαν οι άντρες, έσκουζαν οι μάνες των παιδιών. Όταν κάποτε τα διαολοσπέρματα πατούσαν στη γη, τρεμούλιαζαν όπως βρογμένα γατιά το καταχείμωνο, κίτρινα όπως το λεμόνι. Μα έλα που μυαλό δεν έβαζαν και παρά το δαριμό τους από μάνα και πατέρα.

Καλοκαίρι ήταν, τον καιρό της τουρκοκρατίας. Κάποιοι βλάχος περαστικός, στάθηκε στον καφενέ ν' αλλάξει δυο κουβέντες με κουμπάρο του. Ξεχάστηκαν στις κουβέντες. Οι βλάχοι λεν και λεν όταν σε συναντήσουν τους πνίγει η βουβαμάρα στα λόγια. Δεμένο σε κλαδί στον ίσκιό του πλάτανου το ψηλόκορμο μινέκι του. Φρούμαζε ανυπόμονο και χτυπούσε κάθε τόσο το χώμα με τις μπροστινές σπλές του. Βορέθηκε πάλι διαόλου σπόρος και από ψηλότερο κλωνάρι πετάχτηκε στο σαμάρι του αλόγου. Ξαφνιάστηκε το ζωντανό, τράβηξε με ορμή το καπίστρι, έσπασε το κλαδί που ήταν δεμένο και κάλπασε. Σκιάχτηκε το παιδί και όπως έγειρε να πηδήσει μπλέχτηκε το πόδι του στην τριχιά του σαμαριού. Έτρεξαν οι άντρες, που να σταθεί το σκαγιμένο μινέκι. Κάλπαξε σέροντας και το παιδί. Λίγο πιο πέρα ήταν εκκλησάκι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Στην πόρτα του ακριβώς ημερέψε. Το σταμάτησε, λέγανε, το χέρι της Παναγιάς, του έπιase το καπίστρι και σώθηκε το παιδί! Μαθαίνοντας ο πατέρας του τα συμβάντα, εμπορευόταν

καπνά στην Ξάνθη, έστειλε παράδες με το τσουβάλι και χτίστηκε στον τόπο που σώθηκε ο γιός του η δεύτερη μεγάλη εκκλησιά του χωριού. Λαμπρά τα θυρανοξιά της στα τέλη του 1916 από τον καινούριο τότε Δεσπότη των Γιαννίνων Σπυριδώνα Βλάχο που το 1927 έμελε να ψήσει το ψάρι στα χείλη των Δοβριαντών, να τους ζαλώσει τεράστια κοινοτική έκταση και κάποιους να τους φυλακίσει...

Κάτω από τον τεράστιο θόλο που σχηματίζουν τα κλαριά του —θόλο της Αγίας Σοφίας τον έλεγαν— άκουγες λογής λογής κουβέντες φρόνιμες και τρελές, όπως το έφερνε η σύναξη. Άκουγες το αγ και το βαχ των γερατειών, την παιδική σκανταλιάρα κουβέντα με γέλια, ξένοιαστη, ανάμεσα από φυλλωσιές για να χαθεί στο αύριο, να γίνει και αυτή κάποτε λάφυρο μνήμης.

Στη φλούδα του, πολύ σκληρότερη από το ξύλο του, αδύνατο να χαράξεις αρχικά ονομάτων όπως σε άλλες. Οι κοινές πρόκες στράβωναν και μόνο μεγάλες γύφτικες περόνες καρφώνονταν για να πιάνονται τα παιδιά και να σκαρφλώνουν σε δύσκολους κλώνους. Κάποτε ο Αλή πασιάς των Γιαννίνων, ανεβαίνοντας για το σπίτι του φίλου του Λαδία, άδειασε την κουμπούρα του στον κορμό του φωνάζοντας «πλατάν καπλάν, σιαϊτάν* δεντρί, εγώ γέρικο κούτσουρο κι εσύ βγάξεις νειάτα». Μα οι μάλες μόλις που κόλλησαν στη φλούδα του.

Δεντρί, που όπως πίστευαν οι παλιοί μόνο αγαθά πνεύματα το κατοικούν. Κανένας χωριανός δε σε πείραζε ποτέ όπως και τα ιερά δέντρα που ζώνουν παρεκκλησία. Υπηρέτες σου οι Προεστοί του χωριού. Σου αφαιρούν τα ξεράδια, μαζεύουν τα πεσμένα φύλλα σου, ομορφαινούν το χώρο που σκεπάζεις, σου έκαναν γύρα από τις ρίζες σου τεράστιο «σφα» με σκαλισμένες πέτρες, σε παινέβουν. Άλλοι δε σε σεβάστηκαν. Σου κάρφωσαν στον κορμό ζωγραφισμένο σε τενεκέ τεράστιο πουλί με παραστάτη φαντάρα. Οι πολλοί τον έφταναν κυρτά από τους ρουφιάνους, τα κούφια ανθρωπάκια χειροκροτούσαν. Λίγες μέρες από τότε που πήγε στράβα το σεφέρι** στην Κύπρο, σχολιαρούδια σε απάλλαζαν. Τον ξεκάρφωσαν και αλαλάζοντας έσερναν —ντράγκα ντρούγκα— στις πέτρες το ψόφιο πουλί, το γύριζαν στα σοκάκια δημοκρατικό γαρ το χωριό! Άλλοι

* τίγρη, Σατανά.

** σεφέρι = εκστρατεία, πόλεμος, ταξίδι.

Στιγμιότυπα

αποτύπωσε σε μια κόλλα χαρτί, που όμως είναι τόσο συγκλονιστικό σαν έκφραση της ψυχής της και της σκέψης της. Είναι μια σκέψη που αντιπροσωπεύει τα παιδιά όλου του κόσμου. Χαίρετε το.

Είμαι παιδί

«Ειρήνη είναι μια λέξη ιερή
μ' όνειρα γεμάτη και φιλία
ματώρα εμείς που ζούμε
σε μια τέτοια εποχή
ακούμε μόνο
για μίσση κι αγωνία.
«Είμαι παιδί και δε θέλω πια
αίμα, θία, σκοτωμούς και πόλεμο
είμαι παιδί και θέλω απλά
να παίξω, να γελώ.
«Αχ και τι δε θά 'δινε εγώ
θεέ μου να ξημέρωνε μια μέρα
να επικρατούσε αγάπη στον κόσμο
αυτό

και να 'ταν όλοι
μονιασμένοι πέρα ως πέρα».
«Είμαι παιδί...»

Ελπίζω, κάνοντας πάλι μια ευχή, ως τις μέρες του Πάσχα, που θα έχετε το «Ζ» μας στα χέρια σας, ο πόλεμος στο Ιράκ να έχει καταχωριαστεί «στας Δέλτους της Ιστορίας». Διαφορετικά, τα πράγματα θα είναι όχι μόνο τραγικά αλλά και υπερμέτρα ανησυχητικά!

Όχι αγάπη μου, δεν θέλουμε τσιγάρα. Θέλουμε, γλύκα μου, να μη ζητιανεύεις από κανέναν τίποτε. Να είσαι υπερήφανο γι' αυτό που είσαι. Είτε πλούσιο είτε φτωχό. Θέλουμε, αγάπη μου, να είσαι εκλεύθερο και αξιοσεβάστο από κάθε ξένο. Και να ζήσεις όρθιο κι όχι γονατισμένο. Να ζήσεις.

* άλογο μόνο για καβαλίζεμα, διαλεχτό.

του κολλούν σήμερα κακαίοσθρες αφίσσες για πανηγύρια και άλλες εκδηλώσεις πολιτιστικών προθέσεων. Όμως πόσες ευχές και εγνώ- μια από κουρασμένους πεζοπό- ρους στο παρελθόν, απαυδισμέ- νους από την καθημερινότητα γιω- τα-χίδες της σημερινής! Ευλογημέ- νο, τρισευλογημένο εσύ που χάρι- ζες κάποτε δροσιά στον κατάκοιτο λαό από το Φιλιάτι. Άπλωνε τις βρωμοαρίδες του στον ίσκιο σου. Τυλιγμένες με λινάτσα οι πατού- σες του, που τσαρούχια! Κοίταζε συλλογισμένος τα δυο ασκία με το απούλητο λάδι. Θα πάρει τάχα λί- γο ο παχύς μπακάλης, ο αλευρο- πόντικας, που όταν τινάζει την πο- διά του φτάνει ο κουρνιαχτός ως την κορφή του πλάτανου. Πουλιάει αποικιακά προϊόντα, συν πετρέ- λαιο και λάδι. Μα έλα να ζήσεις φαιμελιά πουλώντας μόνο από αυ- τά σ' ένα χωριό. Άσε που είχε κι άλλα βάσανα... Φαγώθηκαν όσες οικονομίες είχε κάνει στα νιάτα του δουλεύοντας στην Ξάνθη. Τα είχε μάθει αυτά και ο Γκαλίπ, έρ- χονταν στο χωριό εδώ και χρόνια. Από τον παχύ μπακάλη ο νους του πήγε στον παρακάτω. Σκέφτονταν αν στο τέλος θ' αγόραζε λάδι ο μυ- ταράς με το παντοπωλείο και κα- φενείο μαζί, που μασουλούσε συ- νέχεια σταφίδες, με το σκνό βάδι- σμα το όλο δήθεν αγαθότητα. Ήταν κι αυτός στο κόλπο με τους άλλους, να του αγοράσουν το λάδι μισοτιμής. Και όλο ξεκούκιζε το βαρύ κομπολόι και δήθεν αδιάφο- ρα πετούσε μια τιμή στο Γκαλίπ σα να τον μαστίγωνε. Πήγαινε ο νους του στον άλλο, τον μεγαλομπακά- λη, που είχε το μαγαζί του τίγκα

Άξιον εστί

στο εμπόρευμα, ακόμα και υφά- σματα του πύχυ: χασέδες, ιντιάνες, κασμίρια: έκανε τον πεταλωτή και το χασάπη. Είχε και μπακαλόγατο. Κοιτάζει ο Γκαλίπ το μεγάλο νύχι του αριστερού του χεριού σκοτω- μένο, μαύρο πίσσα και τον πονάει. Ο μπακαλόγατος του το έκανε. Παρακάλεσε ο Γκαλίπ δειλά, δειλά να του βαρέσει δυο καρφιά στο πέ- ταλο της μούλας, κουνδούνιζαν και θα τα έχανε. Τροχάει ο μπακαλό- γατος τα σύνεργα. Κρατάει ο Γκα- λίπ το πόδι του ζώου. Ο μπακαλό- γατος σφυρίζει όλος σεβντά όπως πέρασε θηλυκό και το ακολουθεί με τα μάτια. Χτυπούσε στα τυφλά με το σφυρί κι αντί να βρει το καρ- φί, βρήκε το νύχι του Γκαλίπ. Ήρθε από πάνω και το σκόλιο του μπα- καλόγατου «Ωρέ Γκαλίπ, ούτε όταν σου έκαναν περιτομή στην τσουτσούνα δε θα τινάχτηκες έτσι». Αχ μωρέ Γκαλίπ, μειονοτι- κέ-οικουμενική, δίχως τον πόνο σου, τη μοίρα σου, θα ήταν στείρα η ψυχή μας.

Προχώρησε η σκέψη του στον παρακάτω καφετζή. Εκείνον που ζούλαγε συνέχεια το στομάχι του, είχε καραμπινάτο έλκος. Κυνη- γούσε τη δουλειά του ο δόλιος. Να φανταστείς περίμενε ως τα άγρια μεσάνυχτα κάποιον φορτηγατζή για μια ρακή κι ένα πιάτο ρεβύθια. Μα τι να σου κάνει αυτός; το πολύ να γιόμιζε ένα μπουνάκι λάδι.

Πιο κάτω το χάνι, μοναδικό σε όλο το Ζαγόρι. Ο δρόμος μέσα

από τη Δοβρά ήταν το συντομότε- ρο πέρασμα από Γιάννινα για Κε- ντρικό και Δυτικό Ζαγόρι, ακόμα και για χωριά της Κόνιτσας. Έτσι δικαιολογείται η ύπαρξη χανιού. Χάνι πέτρινο, μεγάλο, μα κακο- μούτσουνο- το έκρινε η πολιτεία διατηρητέο.

Φυτεμένα μπροστά του πλατά- νι και αγριοκερασιά, να βρίσκουν δροσιά οι άνθρωποι, να ευλογούν τα χέρια που τα φύτεψαν. Το πλα- τάνι έτσι κι έτσι, μα η αγριοκερα- σιά γιγάντωσε, απόκτησε κουφά- λες που φωλιάζουν αγριομέλισσες και κάθε Μάη μοσχοβολούν τα σο- κάρια από τα σαν αστρουλάκια άνθη τους. Σε ανθρώπους και ζώα γίνεται το αντίθετο από αυτό που συμβαίνει στα δέντρα, αυτά όσο γε- ράζουν τόσο ομορφαίνουν. Αυτό, λοιπόν, το χάνι το διαφέντευε την εποχή του Γκαλίπ ο πιο ευέξαπτος άνθρωπος της Δοβράς.

Μεσόκοπος με μουστάκι τσι- γκέλι. Πάντα με λυμένο το ζωνάρι για άγριο ξύλο, θέλεις με συγγενή, θέλεις με χωριανό, θέλεις με περα- στικό. Τα παιδιά τον έτρεμαν. Πί- σω από τη βαριά χανόπορτα περι- μενε πάντα το ζυγιστάξυλο, γερό στειλιάρι που το κρατούσαν δυο για να ζυγίζουν με καντάρι εκείνον τον καιρό. Δε δίσταζε ο λεβέντης να βαράει μ' αυτό αδιάκριτα: πό- δια, πλάτες, κεφάλι, όπου τον βό- λευε.

Προς τα τέλη του 19ου αιώνα έγινε αυτό. Ζήγωνε δεκαπενταύ-

(Συνεχίζεται)

Έστησε ο πόλεμος χορό!...

10

Του ΣΤΑΘΗ

«Άρον, άρον, σταύρωσον....» (όλους όσους δεν μας... αρέσουν!)

6

Του ΣΤΑΘΗ

Το παρελθόν μας σε φωτογραφίες

Εκεί στα γραφικά σοκά- κια του χωριού μας Πάσχα του 1954 στην εξώπορτα του αρχοντικού Οδ. Παντα- ζή στο Μονοδένδρι, καντα- δόροι της «χρυσής παρέ- ας», που άφησε εποχή στη 10ετία του '50. Διακρίνο- νται από αριστερά: ανεβα- σμένος στο πεζούλι ο Κων. Πανταζής, ο πρώτος καθι- στός αειμνηστος Στέφ. Βά- ντζιος, με την κιθάρα ο Άγγελος Κίτσος, τέταρτος πίσω αριστερά αειμνηστος κι αυτός ο Γεώργ. Στύλλος, πέμπτος μπροστά ο γρά- φων και με τη στρατιωτική περιβολή ο φίλος της παρέ- ας Νίκος Χρυσοχοϊδής εφ- αν/γός από την Αθήνα.

Σημείωση: Όλοι οι εικο- νιζόμενοι έπαιζαν από ένα και δύο μουσικά όργανα με άριστες γνώσεις μουσικής παιδείας.

Σάββας Θεοδώρου

Πριν 4 χρόνια, ακριβώς, τέ- τοιο καιρό, είχαμε τη Γιουγκο- σλαβία. Σήμερα ο θάνατος βγή- κε παγανιά και θερίζει εκεί στο Ιράκ, στη Μεσοποταμία, εκεί κοντά που έζησε και σταυρώ-θηκε ο Χριστός. Κι όλα μέσα στην άνοιξη.

— Και, καθώς λέει η Μαριάννα Τζαντζή στην «Καθημερινή»: **«Η πιο θαριά κατάρα αυτόν τον μήνα της άνοιξης και της αγά- πης γίνεται το να είσαι παιδί, μανά, πατέρας, ερωτευμένος, στο Ιράκ».**

— Σήμερα εκεί: αύριο ποιος ξέρει πού και για ποιον θα χτυ- πήσουν οι καμπάνες. Ίσως για ολόκληρο τον πλανήτη. Για να βγει προφήτης ο μακαρίτης ο Αϊνστάιν που έγραφε: **«Δεν γνωρίζω με τι όπλα θα γίνει ο τρίτος παγκόσμιος πόλεμος, αλλά ο τέταρτος θα γίνει με πέ- τρες και ξύλα».**

Κι αναρωτιέσαι, πόσο αλή-θεια ο σημερινός άνθρωπος, ο «πολιτισμένος», διαφέρει από τον άνθρωπο της πέτρας και σε τί; Να πώς τον είδε ο Σικελός Νομπελίστας ποιητής Salvatore Quasimodo στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο (ποιος ξέρει σήμερα τι θάλεγε):

Άνθρωπε τής εποχής μου
Είσαι ακόμα εκείνος της πέτρας και της σφεντόνας, άνθρωπε της εποχής μου...
Ήσουν στην προπέλλα με τα μαχθηρά φτερά, τα μεσημέ- ρια του θανάτου,
— σ' είδα — μέσα στο φλογισμένο τάνις, στις κρεμάλες, στις ρόδες των βασανιστηρίων.
Σ' είδα: ήσουν εσύ με την τέλεια επιστήμη σου, πει- θαρχημένη στο ξεκλήρισμα, χωρίς αγάπη, χωρίς Χριστό...
Σκότωσες ακόμα όπως πάν- τοτε, όπως σκοτώσανε οι πατέρες, όπως σκοτώσανε τα θηρία, που σε είδαν για πρώτη φορά...
Και το αίμα αυτό μυρίζει, όπως τη μέρα εκείνη όταν ο αδελφός είπε στον άλλο αδελφό: «Πάμε στους αγρούς»...
Κι η παγωμένη εκείνη ηχώ, έφθα- σε μέχρι εσένα, μέχρι τις μέρες σου....

(Απόσπασμα. Για την αντιγραφή: Β.Τζιόβας)

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ

Πλησιάζει η Πασχαλιά του 2003.

Η ανθρωπότητα γι' άλλη μια φορά, ανεβαίνει το μαρτυρικό Γολγοθά ενός ανιέρου –κι ας γίνεται στο όνομα του Θεού– ανήθικου, ανανδρου κι άδικου πολέμου. Για τα μαύρα «γρόσια» η Βαγδάτη φλέγεται. Οι ανθρώπινες

μένοι» της Βαγδάτης το δικό μας Μεσολόγγι μας θυμίζουν.

Κι ήταν Πασχαλιά και τότε...

της Ελένης Οικονομίδου - Δούβλη

Θα βρεθεί ένας Σολωμός να τραγουδήσει την ανδρεία

Τι θα έλεγε ο Μπουρ στο αθώο αυτό πλάσμα που ακόμη και το βλέμμα του είναι ματωμένο;

αξίες σταυρώνονται...

Ο ήλιος εσκοτίσθη όπως τότε...

Η γη εσεισθη και τρέμει όπως τότε...

Η Ειρήνη φεύγει πανικόβλητη να κρυφτεί ίσως γι' άλλο πλανήτη, αφού ο δικός μας δεν έχει θέση γι' αυτή.

Ο αγγελικός ύμνος «...Επί γης ειρήνη...» φαντάζει ουτοπία αφού με αγγελικά παιδικά κορμιά σπέρνουν τους δρόμους του Ιράκ.

Οι «Ελεύθεροι πολιορκη-

και την αυτοθυσία τους!

Κι εμείς κλεισμένοι στην ένοχη ανοχή μας, τη συνενοχή μας ξεχάσαμε αλήθεια την περίφημη ανθρωπιά μας; Εμείς οι θεατές, οι ψυχροί παρατηρητές, οι έμπειροι αναλυτές, εμείς οι ΑΝΘΡΩΠΟΙ, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, παρακολουθούμε στην τηλεόραση το δράμα ενός λαού άνετοι από τον καναπέ μας κι ετοιμαζόμαστε να γιορτάσουμε Πάσχα.

«Μνήσθητί μου Κύριε».

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΘΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΝΙΚΟΣ Θ. ΥΦΑΝΤΗΣ

Μέσα από τα πάθη της Μεγάλης Εβδομάδας ο Ιησούς πορεύτηκε στην Ανάσταση του Πάσχα, από τα ιστορικό θάνατο στη λύτρωση, από τον τάφο στην ελπίδα.

«Και εν τάφω έδος, και των κόλπων Χριστέ, των πατρών ουδαμώς απεφοίτησας: τούτο ξένον και παράδοξον ομού». Με τα λόγια αυτά ο υμνογράφος εγκωμιάζει τη Μεγάλη Παρασκευή τον σταυρωθέντα Υιό του Θεού.

Το μεγάλο παράδοξο, το απίστευτο είναι ότι η ελπίδα του ανθρώπινου γένους δεν δύνει ποτέ, δεν μηδενίζεται, αλλά παραμένει κάποια σπίθα ανόδου, μικρή παρηγοριά σωτηρίας για τον εκπεσόντα άνθρωπο. Όσο και αν η ανθρώπινη ματαιότητα χτυπά τις πόρτες μας, όσο και αν η ανέχεια και η οικονομική δυσπραγία περισφίγουν τον άνθρωπο, όσο και αν οι πόλεμοι περιορίζουν τις απαιτήσεις και ματώνουν τις καρδιές μας, όσο και αν τη ζωή της ανθρωπότητας τη διαχειρίζονται ηγέτες κατώτεροι των προσδοκιών μας και των δύσκολων περιστάσεων, το φως της πίστης, το υπέρλαμπρο της Ανάστασης τρεμοσβήνει μέσα μας, διασκεδάζει τα σκότη και ανατροφοδοτεί τις ελπίδες, τις προσδοκίες και τα όνειρά μας.

Τα πάθη του Ναζωραίου και του ανθρώπου τα πάθη οδηγούν στην Ανάσταση, προαναγγέλλουν την «Εορτή των Εορτών» και την «Πανηγύρη των Πανηγύρεων». Με την υποδοχή της Άνοιξης, της αναγέννησης της φύσης, ανοίγουν οι καρδιές, υποχωρούν τα μίσση και θρονιάζεται η αγάπη.

Η έγερση από τα σκοτάδια στο φως, η άνοδος από τον Άδη στη ζωή αποδεικνύεται ακατάλυτη και συνεχίζεται για χιλιετίες.

Το Πάσχα των Ελλήνων είναι Πάσχα της ψυχής και του πνεύματος είναι η ρήτρα που ανανεώνει τον άνθρωπο και του δίνει την πραγματική του υπόσταση. Είναι η «Κλητή και Αγία Ημέρα» κατά την οποία νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες κοινωνούν από την κοινή κοίτη της σωτηρίας, ευφραίνονται και φιλιώνονται.

Η Ανάσταση που συμπίπτει με την οργιαστική ανοιξιάτικη βλάστηση βεβαιώνει τη χαρά και την καλοσύνη, το μοίρασμα και το δόσιμο, την κοινωνική συμφιλίωση και συνδιαλλαγή.

Η εκ νεκρών Ανάσταση του Χριστού μας καλεί σε νικηφόρα πορεία, στην οδό της σωτηρίας της ανθρωπότητας που παραπαίει στο σκοτάδι των παθών, της αδικίας και των κατατρεγμών.

Η ασφαλής πωξίδα για την έξοδο στο φως από την κοινωνική και πνευματική κρίση που μαστίζεται η ανθρωπότητα, από τους πολέμους που αδυσώπητα μαίνονται στην πιο άγρια μορφή του, είναι η συνεχής προσπάθειά μας να προσεγγίσουμε τον Αναστάντα Χριστό, να ατενίσουμε το γλυκύτατο πρόσωπό του και να βιώνουμε καθημερινά την εμπειρία και το θαύμα της Ανάστασης.

Η αγάπη που παίρνουμε από την ημέρα της Λαμπρής ας έχει αντοχή και διάρκεια και ας πλουτίζεται καθημερινά με συνέπεια και φιλόανθρωπα αισθήματα.

ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΕΡΑΝΙΟΥ 41 ΑΘΗΝΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης των Ζαγορισιών Αθηνών, σε έκτακτη συνεδρίασή του, καταδίκασε παμψηφεί την άδικη επίθεση κατά του Ιρακινού λαού. Οποιοδήποτε επιχείρημα είναι ανίσχυρο να δικαιολογήσει μια τόσο αιματοβαμμένη επέμβαση.

Με την ίδια αγανάκτηση καταδίκασε κάθε τρομακτική ενέργεια απ' όπου κι αν προέρχεται. Οι λαοί θέλουν να ζήσουν με ειρήνη.

Καταδίκασε τις ηγεσίες που προκάλεσαν και ξεκίνησαν αυτόν τον πόλεμο. Συμπαρίσταται στον πολυβασανισμένο λαό του Ιράκ.

Εύχεται όσο το δυνατόν γρηγορότερα να τελειώσει αυτός ο πόλεμος.

Πασκαλιά στο χωριό...

Ζες των ντούσκων γέλαγαν κι αυτές με την χαρά τη δική μας, σαν τις βλέπαμαν ανθισμένες, άσπρες-άσπρες ανάμεσα στο χιόνι. Κι οι κρانيές ανθισμένες κι αυτές, σου άνοιγαν την καρδιά. Φτάκαμαν στο χωριό, πριν νυχτώσει. Από το πρωί είχαμαν ξεκινήσει. Τρία τέταρτα το κάνουμε τώρα.

Εξήντα πέντε χρόνια πέρασαν. Το δέξιμο δεν το έξεχσα. Όλο το χωριό ήταν στην πανάτα... Μόνο οι υπέργηροι, κατάκοιτοι, δεν είχαν βγει (αν υπήρχαν τέτοιοι). Κι όλο το χωριό, ρούπωσε, στο μαντζάτο της κυραμάνας. Όλο το χωριό, ήταν σόι. Δυο-τρεις φιλίες δεν ήταν συγγενικές μας.

κυραμάνας) οι κοπέλες (πρωτοξεδέρφες ορφανές), η θεία Βγενίτσα (πρωτοξεδέρφη της μάνας μας... η θεία η Γλυκερία (νύφη της κυραμάνας), η Χαριτίνη (ξεδέρφη της μά-

Κούλα Τζαλμακλή - Χατζηγιάννη

νας μας) συν τέκνοις και ανδράσι τους, μακάρι κ' αγγωνίαν τους... έφρυγαν ύστερα για να τοιμαστούν για την εκκλησιά.

Η εκκλησιά, ήταν δίπλα μας, αλλά έπρεπε να κάνουμε το γύρο.

Άντε, είπε η μάνα μας, πάμε να χορτάσουμε ψια 'κλησιά...

Κι αν δεν χορτάσαμεν. Ακούσαμεν όλα τα γράμματα κι όλες τις ψαλμωδίες των Χριστουγέννων... που έβαλε τα κλάματα!

Θες οι ψαλμοί, θες τα γελοστά πρόσωπα των χωριανών (που μας κοίταζαν σα να μας συγχαίρονταν για τον ερχομό μας) θες η απόστια μου, θες η νηστεία, θες η νύστα μου απόλυτα τα κλάματα, κι ακόμα τα θυμάμαι.

Γιατί μου φάνηκε πως ήταν αλλοιώτικο εκείνο το ξύπνημα; Η πρώτη μου Πασκαλιά στο χωριό. Από το γιατάκι μου, έπιανα γνώριμες αγαπημένες φωνές.

Αγαπημένες, αγασμένες ψυχές, μας καλημέριαν. Τα ροζισμένα χέρια της κυραμάνας, μας τοίμασαν καφόγαλο στο τ' γανόπλο. Αυτό το καφόγαλο ακόμα το μυρίζω και το θέλω. Ήταν το πρωινό μας τις Κυριακές του καλοκαιριού στο χωριό. Πάλι οι καμπάνες, πάλι ψαλμοί, πάλι ευχές στο απόλμα της εκκλησίας και προσκλήσεις για επισκέψεις στα σπίτια.

Θα σας ξεμολογήθω, οι γονιόι μας ήταν μονιασμένο ζευγάρι (πάρθηκαν απ' αγάπ') καμάρωνε η μάνα μας!

Ναι μεν, αλλά ο πατερούλης μας δεινοπάθησε σε κάποια σημεία: όπως... την πάστρα τη Ζαγορίσια... την πάστρα τη Ζαγορίσια... την πάστρα τη Ζαγορίσια!

Όταν παντρεύτηκαν, ακόμα δεν είχε μπει ηλεκτρικό ρεύμα... και ανατριχίαζε όταν άκουγε τη μάνα μας να πλένει τα λαμπόγια! Έτρι-

ζε ο τόπος από τρίψιμο με το πανί... και το φύσημα... να φύγουν τα τόζια! Το αγριοκοίταγμα, πάλι, να μη ρίχνουμε σιούλια, καταής - που το έβαζε; Αφήστε εκείνο το βγάλσιμο των παπουτσιών κάτω από τη σκάλα και το βάλσιμο των πατικών για να ανεβούμε πάνω. Το πλύμα με τη βούρτσά των πατωμάτων, ήταν δις της εβδομάδας. Δεν προλάβαιναν να στεγνώσουν, τα νερομπούλιαζε πάλι. Κι εκείνο το τέντα-πρέντα τα παραθύρια μες το κατσαίμωνο, δεν αντέχονταν «μουρή, θα μας πλεωρητώσει, θα πάθουμ' αφριτικά», γκρίνιαζε ο μαύρος. Πού άκουγε, η Ζαγόρω, τίποτα. Το κράτησε όμως κι εκείνος, κι έβγαλε το άχτι του εκείνη την Πασχαλιά, στο χωριό... Από μέρες πριν, στο μαγαζί, τον είχα δει κάτω να κάνει με γύψο και με μπογιές.

Όταν τον ρώτησα τι έκανε, μου είπε να μην πω τίποτα στη μάνα μας..., της το είχε έκπληξη. Γυρνώντας από την εκκλησιά, πήγαμαν πρώτα στο σπίτι. Στο μαντζάτο και το νοντά έκαιγαν τα τζάκια κι η κρεβάτα ήταν στρωμένη με τους καναπέδες με τις στόφες και την καρπέτα και τα χράμια και τον μπάνκο (τραπέζι) με χειμωνιάτικο τραπέζο-μάντηλο.

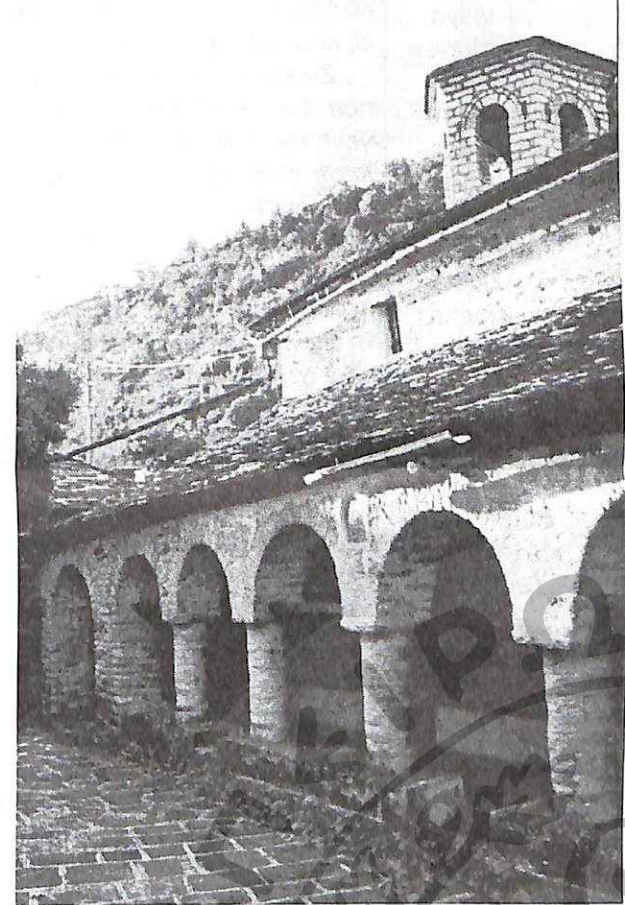
Χαρές-γέλια και κουλουροφαγία απ' τα κουλούρια τα δικά μας και τσούγκρισμα αυγών και καφέδες. Την κυραμάνα, την έλεγαν Αφροδίτη, μόνο μια ξεδεροφή της φώναζε έτσι για όλους ήταν η Φρείδω.

Πάνω, εκεί, στις χαρές μας και στα καλά μας, ακούγεται η φωνή του πατέρα μας «Φρείδω... τ' είν' τού τα δω»; Τι να δούμε; Πάνω στο στρώμα του νοντά, δίπλα σε μια μαξ'λάρα αναπαύονταν γάτσια ακατανόμαστα. Η μάνα μου έβαλε φωνή... ούι κακή μ' καταρούη... κα-τακρυσιά κακή!

Της κυραμάνας της έφυγε το τοιαγούλι και κατάφερε να πει: τόπα... τόπα... θα φέρω φαρισιάν κι τ' σκουπουπούλα και ξεκίνησε να τα φέρει. «Αυτές είναι οι πάστρις σας, π' μας έφαγες, αυτό είναι το φύσημα που μ' κανες όλα τα χρόνια κι μας ζούρλιανες»; Κι άλλα τέτοια έλεγε ο πατέρας μας... Κακή συγχυση πήραμεν. Κι' ήρθε η κυραμάνα με φαρισιανιά και λγένια και πατισαούρια και σαν προσπάθησε να τα μαζέψει τα γατσόκατα... καλά που δεν νταμπλιάστηκε η δολία... άστα της λέει ο μπαμπάς, θα τα πάρω εγώ... κι απλώνει το χέρι και τα χουφτώνει τη στιγμή που όλοι ουρλιάζουμε... μήνη... και τα βάζει στη τζέπη του... κι ύστερα απολνάζει τα γέλια και βγαίνει τα γύψινα-εργα τέχνης- γατσόκατα. Άλλοι γελοούσαν, η μάνα μου ουρλιάζε «μπράβους - μπράβους αστεία είν' αυτά».

Κι εμείς τρέξαμαν να προλάβουμε την θεία τη Βικτώρια που είχε βγει μ' ένα σιόλιανο και φωναζ' το ουρσοούκο το γατι π' μας μαγαρσί.

Μη νομίσετε πως η μάνα μας έβαλε μυαλό! Χειρότερη έγινε. Μας διατάζε διαρκώς για την παστρά Βλοημένη νάνα.

Στο μαντζάτο, τα ξύλα πετούσαν σκαντζιλίθρες στη γωνία, και στο νοντά που θα κοιμόσαστε έκαιγε κι εκεί το τζάκι και τα στρώματα ήταν έτοιμα, με τ' άσπρα σεντόνια, τα μαξιλάρια με τον κορσέ, τις γνωστές μας λουλουδιαστές βελεντζες. Αυτές δεν τις είχαμαν δει ποτέ απλωμένες. Ήταν στις μεσάντρες. Αφού μας χάρηκαν οι κυραμάνες (γιαγιά και θεία) του σπιτιού. Η θεία η Λότη οικογενειακή (αδερφή της

Αγαπημένες, αγασμένες ψυχές, μας καλημέριαν. Τα ροζισμένα χέρια της κυραμάνας, μας τοίμασαν καφόγαλο στο τ' γανόπλο. Αυτό το καφόγαλο ακόμα το μυρίζω και το θέλω. Ήταν το πρωινό μας τις Κυριακές του καλοκαιριού στο χωριό. Πάλι οι καμπάνες, πάλι ψαλμοί, πάλι ευχές στο απόλμα της εκκλησίας και προσκλήσεις για επισκέψεις στα σπίτια.

Θα σας ξεμολογήθω, οι γονιόι μας ήταν μονιασμένο ζευγάρι (πάρθηκαν απ' αγάπ') καμάρωνε η μάνα μας!

Ναι μεν, αλλά ο πατερούλης μας δεινοπάθησε σε κάποια σημεία: όπως... την πάστρα τη Ζαγορίσια... την πάστρα τη Ζαγορίσια... την πάστρα τη Ζαγορίσια!

Όταν παντρεύτηκαν, ακόμα δεν είχε μπει ηλεκτρικό ρεύμα... και ανατριχίαζε όταν άκουγε τη μάνα μας να πλένει τα λαμπόγια! Έτρι-

ΚΑΦΕ - ΤΣΙΠΟΥΡΟ
«Το μαγαζί»
Τηλ. 0653-71238 - Κάτω Πεδινά - Ζαγόρι

Παραδοσιακό καφενείο - Ψησταριά «ΤΟ ΜΕΣΟΧΩΡΙ»
ΕΛΕΝΗ ΠΟΛΥΖΟΥ
ΕΛΑΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 26530 71550

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΑΥΤΑ ΕΧΟΥΝ ΞΕΧΑΣΤΕΙ

Το Λάζαρο έψαλαν δυο γειτόνισσες...

Ήταν Σάββατο γιορτή του Λαζάρου το 2002, πλημμυρισμένος από συναισθήματα και αναμνήσεις από τα περασμένα χρόνια, χωρίς να το συνειδητοποιήσω, το Γιώτα-Χή μου με φέρνει στο χωριό μου.

Σταματώ πιο κάτω από το πατρικό μου σπίτι, ανηφορίζω το σοκάκι.

Οι γειτονισσές μου που μένουν στο χωριό είναι στην αυλή, ενώ με αντιλαμβάνονται δεν με καλωσворίζουν όπως άλλοτε, αλλά τρυπώνουν, κρύβονται στην κουζίνα (μαγειριό).

Παραξενεύομαι! Μου δημιουργείται η εντύπωση ότι η μοναξιά κάνει ιδιόρρυθμους (τρελαίνει) τους ανθρώπους.

Ανηφορίζοντας το σοκάκι, οι Κομπάρεικοι και οι άλλες οξωπορτες κλειστές' με χονδρή αλυσίδα και κλειδαριά στη μέση. Ερήμωση! και είναι χρονιάρα μέρα.

Φτάνω στο σπίτι, ξεκλειδώνω τις πόρτες, μπαίνω μέσα, πλημμυρισμένος από γλυκιές αναμνήσεις από τα παιδικά μου χρόνια. Θυμήθηκα το Λάζαρο! Το έθιμο που έδινε χαρά για την Ανάσταση του Λαζάρου.

Η Δοβρά μας τότε ήταν γεμάτη από χωριανούς όλα τα σπίτια ήταν ανοικτά.

Στο μυαλό μου περνούν παραστάσεις. Η εικόνα-παράσταση του παππού μου Κορέλη που μας κατασκεύαζε την ξύλινη βάζα, με το σταυρό στη μέση, την οποία στολίζαμε με λουλούδια, κισσό, και κουδούνια. Τις μαργαρίτες τα πασχαλομάνσα το κισσό και τ' άλλα άνθη, τα μαζεύαμε στ' αλώνια, στον κάμπο, γύρω από το ξωκλήσι του Αϊ-Νικόλα, μαζί με τ' άλλα παιδιά. Τα κουδούνια, μεγάλες μπιμπίκες και κυπριά, μας το προμήθευε ο νουνός μου ο Βάσιος.

Το καλάθι που θα δέχονταν τ' αυγά ήταν στο κελάρι του σπιτιού. Αφού στολίζαμε το Λάζαρο με τα λουλούδια και κουδούνια, πανέτοιμα την άλλη μέρα για τα κάλαντα. Όλες οι αρχόντισσες Δοβριανίτισσες μας δεχόταν με ευχές και έβαζαν αυγά στο καλάθι. Εμείς ανταποδίδαμε τις ευχές «και του χρόνου-κυραθεία».

Όλα τότε τα Δοβριανιτόπουλα έψαλαν τα κάλαντα του Λαζάρου, και ήταν πολλά. Αχολογούσε το χωριό, από την Σεπε-

τούρα, το σφεντάκι, τη Ράχη, τη Γκαμπάνα, τ' αυλάκι,

Καλός μας ήλθε ο Λάζαρος και φέτος και του χρόνου με την Λαμπρή την Πασχαλιά με τον καλόν το χρόνο.

Τ' άλλα τραγούδια της ξενιτιάς, της εκκλησιάς, για τις αδελφές του Λαζάρου Μάρθας Μαρίας πολύ λίγες φορές τα είπαμε. Ξέραμε και έναν άλλο, για να το λέμε στα σπίτια που δεν θα μας άνοιγαν δεν μας δεχόταν.

Εδώ είναι του Κούκου η φωλιά και του διατάν η τρύπα. Αυτό δεν το είπαμε ποτέ πουθενά, όλα τα σπίτια άνοιγαν και μας δεχόταν με χαρά.

Προσέφεραν το αυγό και τα καλούδια, συνήθως σταφίδες, σύκα, σουρβια και καρύδια. Στο μυαλό μου περνούν οι μορφές των Δοβριανιτικών γυναικών της εποχής εκείνης: της Αλκιβιάδινας, της Αγγαίρας, της Κανούρενος, Γούλενας, Γλυκερίας, Κουρέλους, Πελαγίας της Λόπης-Γκουτενάρνας, της Δασκάλας Πολυξένης, την Τσιβολίνας, Αυγής, Καλή-Κασσιανής, Καλητάκενας, Ντόντινας κλπ. Της Κουκούλους μάνας του ποιητή Κ. Σίμου. Ξάνους, Σιάκενας, και των άλλων.

Αυτές οι αναμνήσεις-παραστάσεις, περνούσαν στο νού μου ενώ βρισκόμουν στο σπίτι μου στο χωριό.

Προχωρώντας βγαίνοντας στην αυλή ΗΣΥΧΙΑ. Ούτε η εξαδέλφη μου ακούγεται, ούτε η άλλη γειτόνισσα που ρουφάει εισπνοές, ούτε κουδούνισματα από τις γειτονιές.

Συλλογίζομαι, ότι η Δοβρά τότε ήτο γεμάτη ζωή.

Η καρδιά μου βαραίνει από θλίψη! Αυτό είναι σήμερα το χωριό. Όλοι μας το εγκαταλείψαμε. Όλοι μας γενήκαμε αστοί. Κλειδώνω το σπίτι, κατηφορίζω το σοκάκι! Στην πόρτα της κουζίνας που είχαν τρυπώσει κρυφά γληγορότερα οι γειτόνισσες.

Με περιμένουν κρατώντας κουδούνια (Μπιμπικά και Κύπρο) τα κτυπούν δυνατά και ψάλουν το Λάζαρο. Τα μάτια μου δακρύζουν αναστενάζω! προσπαθώ να μην γίνω αντιληπτός. Με ραγισμένη καρδιά παίρνω το γιώτα-χή μου και επιστρέφω στα Γιάννενα.

Μάρτιος 2003

ΜΙΧ. Γ. ΚΟΜΠΑΡΟΣ

Η μάκω μου η Χαρ' λαμπίνα

Στις 10 Φλεβάρη ήταν τ' Αϊ-Χαραλάμπε κι εγώ θυμήθηκα τη γιαγιά μου την Ουρανία. Κάθε μέρα τη θυμάμαι και μέχρι να πεθάνω δεν θα την ξεχάσω. Ας είναι άγια τα κόκκαλά της. Για μένα ήταν μάνα, πατέρας και μάκω.

Ήταν μια ηρωίδα χωρίς παντόφλες, αλλά μπρασούκια. Για όσους δεν ξέρουν τι ήταν τα μπρασούκια πρέπει να πω ότι ήταν προπόδια, κάτι μεταξύ παντόφλας και παπουτσιού. Από πάνω πλεγμένα μάλινα κι από κάτω, σαν σόλα, είχε κομμάτι σαμπρέλλας. Φτώχεια και δόξα στο Θεό. Ήταν η μάκω μου παντρεμένη στο Βραδέτο με τον Χαράλαμπο κι εκεί κρένονταν «Χαρ' λαμπίνα», ενώ στο Κεπέσοβο τη φώναζαν με τ' όνομά της, Ουρανία.

Ο Μήτρος Φίλιος ήρθε γαμπρός στο Καπέσοβο από το χωριό Λύκο. Παντρεύτηκε μια Καλλιόπη που ήταν συγγενής της οικογένειας Ζάπα από το Λάμποβο της Βορείου Ηπείρου. Ίσως ήταν εξαδέρφη του Ευάγγελου Ζάπα που έφτιαξε το Ζάπειο Μέγαρο. Κάποτε την κάλεσαν στην Αθήνα για δικαστήρια και κληρονομίες αλλά δεν πήγε. Ο προπάππος μου Μήτρος και η Καλλιόπη απόχτησαν εξ κορίτσια -ένα ήταν η μάκω μου Ουρανία- και τέσσερα αγόρια.

Ζούσε τότε στο Βραδέτο μια γριά που την έλεγαν Στεφανάκενα, που δεν είχε παιδιά κι ανήψια και πήρε ψυχοπαίδι ένα μακρινό συγγενή της, τον Χαράλαμπο Αναγνωστόπουλο απ' το Τσεπέλοβο. Θέλησε τότε να τον παντρεύσει και ζήτησε ένα απ' τα κορίτσια του Μήτρου Φιλίου. Σειρά είχε η Ουρανία. Κατέβηκε η Στεφανάκενα στο Καπέσοβο με τον Χαράλαμπο για να δουν τη νύφη. Η υποψήφια νύφη ήταν τότε δεκατεσσάρων ετών και εκείνη την ώρα βοσκούσε τα κατσίκια στη θέση «Καρυές» δίπλα στο χωριό. Πήγε και τη φώναξε η αδερφή της η Βγένω. Ήρθε στο σπίτι χωρίς να γνωρίζει ότι την είχαν αρραβωνιάσει με τον Χαράλαμπο. Έτσι γινόταν τότε. Οι μεγάλοι αποφάσιζαν. Πάντρευαν τα κορίτσια απ' τα δεκατέσσερα και πολλές φορές τα λογοδίναν απ' τα δέκα. Είχαν πολλά παιδιά οι οικογένειες τότε. Δημογραφικό πρόβλημα απ' την ανάποδη. Η Ουρανία λοιπόν αρραβωνιάστηκε και το Φθινόπωρο έγινε ο γάμος. Μικρό κορίτσι ασχημάτιστο βρέθηκε στο Βραδέτο, μη έχοντας ιδέα τι γύρευε ο άντρας απ' τη γυναίκα του. Την έκανε γυναίκα ύστερα από δυο χρόνια. Απόχτησαν το θεϊό μου Θεοφάνη και τη μάνα μου την Μελοπομένη. Ο παππούς μου ο Χαράλαμπος χάθηκε στη Μικρά Ασία. Ο θεϊός μου Θεοφάνης έφυγε να βρει δουλειά στην Αθήνα. Η Μελοπομένη παντρεύτηκε με τον Σπύρο Ζαρμπαλά απ' το Βραδέτο και γεννήθηκε εγώ. Ο πατέρας μου Σπύρος Ζαρμπαλάς χάθηκε στη μεγάλη φωτιά στη Θεο/νίκη το 1917 κι έμεινα εγώ να ρωτάω πότε θάρθει ο δικός μου ο πατέρας, που δεν τον γνώρισα ούτε σε φωτογραφία.

Η μάκω μου στάθηκε σαν μάνα και πατέρας. Η μάνα μου Ξαναπαντρεύτηκε κι ο πατριός δεν με ήθελε κοντά τους. Με πήρε η μάκω και κατεβήκαμε στο Καπέσοβο. Μας έθρεφαν οι συγγενείς. Η μάκω έπιασε τη ρόκα και τ' αδράχτι με το σφοντύλι κι άρχισε να γνέθει μαζί κι έπαιρνε 20 δραχμές για μια οκά τ' λούπες. Η μάκω είχε ένα, πως να το πω, χουί. Κουβέντιαζε και μονολογούσε μοναχή της. Αν τύχαινε να πάω σπίτι, πήγαινα κρυφά από πίσω της και μόλις έφτανε σε κουβέντα και σε ερώτηση, τότε εγώ της απαντούσα. - Αχ, μωρέ, κακοκιομένο γελάς με τ' εμένα. Τραγουδούσε κιόλας, καμιά φορά, το Δήμο με το σπαθάκι κι είχε και καλή φωνή. Πή- Γκούρη και μου αγόρασε τα πρώτα μου τσαρούχια κι η χαρά μου ήταν απεριγράπτη. Με την πρώτη βροχή μούσκεψαν κι έγιναν τα η μάκω μ' έστειλε στο οικοτροφείο στα Γιάννενα να μάθω γράμμα-τα. Άρχισα να ωριμάζω, να σκληραίνω, να παλεύω τη ζωή.

Αχ, καυμένη μάκω μου, ποτέ δεν μ' εγκατέλειψε, πάντα ήσουν κοντά μου και στα καλά και στα άσχημα. Ήμουν ο Κωστάκης της και δεν αγάπησε άλλον όσο εμένα. Τα όσα τραβήξαμε οι δυο μας είναι τόσο πονεμένα και τόσο πολλά που δεν χωράει να γραφτούν εδώ. Ηρωίδα η μάκω μου η Χαράλαμπίνα. Με αγάπη Ο καπεσοβίτης Κ.Ζ.

Δημοσθένης Ατζεμόπουλος: Μανασσιώτης λαϊκός βιολιστής

ΜΝΗΜΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΝΙΑ

Πριν 4 χρόνια περίπου, διαβάζοντας τα «Δικορφιώτικα Νέα» βρήκα μια ιστοριούλα γραμμένη από τον αείμνηστο Θανάση Αργύρη σχετικά με τη ζωή του Μανασσιώτη λαϊκού βιολιστή Δημοσθένη Ατζεμόπουλου του Κωστή και της Καλλιρρόης, που του την είχε διηγηθεί ο ίδιος κάποτε στην Αθήνα στις αρχές της δεκαετίας του 60. Σήμερα σε τούτη εδώ την εφημερίδα θα διαβάσετε όλη την ιστορία του Δημοσθένη, από ένα παλιό του φίλο και συνομήλικό σαν ένα ελάχιστο φόρο τιμής στη μνήμη του.

Γεννημένος στη Μανασσή το 1921, αποτελούσαμε, ο Δημοσθένης, ο Παναγιώτης Βλάχος, ο Βαγγέλης Εμμανουήλ, ο Χαράλαμπος Βακολίδης, κι ο υποφαινόμενος μία παρέα για τα καλά και τα κακά. Μαζί στο σχολείο, και στα παιγνίδια, μαζί στα κατσίκια και στα μουγκρά. Όλοι παίζαμε κατσκάρια και κρυφτό αλλά το ανήσυχο πνεύμα του Δημοσθένη σε άλλα πράγματα τα έτρεχε, τη μουσική. Κάποια φορά βγήκε ένα παλιό κόσκινο που αφού του «πέρασε» ένα δέρμα σφίγγοντάς το με σύρμα κατασκεύασε ένα απλοϊκό ντέφι. Η πρωτόγονη αυτή συσκευή δεν κάλυπτε όμως το νεαρό τότε Δημοσθένη. Παρακινώντας το φίλο μας Χαράλαμπο να φέρει λεπτό σύρμα από τις κερήθρες της μητέρας του και εμάς τους υπόλοιπους να ψάξουμε για σανίδες, πριόνι και βελόνες, έφτιαξε ένα πράγμα, κάτι σαν κιθάρα. Η επόμενη όμως κατασκευή έμελλε να είναι αυτή που θα τον καθόριζε και σαν μουσικό. Το «πρώτο του βιολί».

Πήρε κρυφά από το σπίτι του μία κόφα και ανοίγοντας μία τρύπα 15 πόντων στο πλάι, τοποθέτησε τα λεπτά σύρματα της κερήθρας. Ακούγοντας τους ήχους που εκπέμπονταν από την κόφα, ξεχυθήκαμε στο χωριό με προτροπή του Δημοσθένη να βρούμε τη φοράδα του Κωτισιολέκου. Μικροί όλοι μας δε σκεφτήκαμε τις πιθανές κλωτσιές από τη φοράδα, έπρεπε πάση θυσία να τραβήξουμε τριχές από την ουρά της. Στο μεταξύ, ο ίδιος έκοψε μία κρανίσια βέργα κι αφού την λύγισε με ...τη

βοήθειά μας έφτιαξε το δοξάρι του «βιολιού».

Τα παιδιά στα χωριά μας πάντοτε περιμένουν το πανηγύρι, αλλά εκείνα τα χρόνια ήταν άλλο πράγμα. Το περιμέναμε πώς και πώς. Κι όχι μόνο εμείς τα παιδιά, αλλά κι οι μεγάλοι. Το δικό μας πανηγύρι του Αϊγιοργίου, του Σωτήρος στην Καλουτά, του Αϊγιαννίου στο Βισοκό στο μοναστήρι. Για όλους μας αυτές οι μέρες ήταν χαρά και παιχνίδι γιατί τις υπόλοιπες μέρες εκτός από το διάβασμα, έπρεπε να βοσκήσουμε και τα κατσίκια. Το μυαλό του Δημοσθένη όμως ήταν στη μουσική. Καθόταν στην άκρη και παρακολουθούσε τους μουσικούς και ιδιαίτερα αυτόν που έπαιζε το βιολί. Όλη του η προσοχή βρισκόταν στα δάχτυλά του. Και την άλλη μέρα δοκίμαζε να παίξει στο δικό του... βιολί μερικούς σκοπούς. Και η αλήθεια είναι πως τα «έπιανε» αμέσως.

Την παραμονή των Χριστουγέννων τραγουδώντας τα κάλαντα στα σπίτια του χωριού μαζεύαμε μήλα, καρύδια, κυδώνια, κουλουράκια. Την πρωτοχρονιά όμως στο χωριό μας συνήθιζαν να μας δίνουν λίγα χρήματα. Φθάνοντας στο σπίτι του Παπατάκη, η 15χρονη μικρή παπαδοπούλα ήθελε κι άλλο τραγούδι. «Στου παπά τα παρθύρια κάθονται δυο μαύρα φίδια». Λίγο ο Δημοσθένης, λίγο η παπαδοπούλα, κι από λιγότερο εμείς που δεν το ξέραμε στ' αλήθεια, το καταφέραμε. Κι από κοντά περισσότερο χαρτζιλίκι. Για τελευταίο σπίτι αφήσαμε αυτό του Νικόλα Παπαγιώργη. Μόλις είχε φτάσει από τα Γιάννενα, τελεχτής στο επάγγελμα. «Αρχιμείδης» έγραφε η τεμπέλα του μαγαζιού του στο Γυαλί Καφενέ. Καλός τεχνίτης με πελάτες από τα Γιάννενα και απ' όλο το Ζαγόρι. Ακούγοντας μας να του λέμε τα κάλαντα με συνοδεία την «κόφα» ενθουσιάστηκε και υποσχέθηκε να φτιάξει ένα βιολί από τσίγκο και να το στείλει, υπόσχεση που πραγματοποιήθηκε σε δύο εβδομάδες. Με το τσίγκινο βιολί λοιπόν, (και το φοράδισιο δοξάρι) άρχισε να ευρύνεται το ρεπερτόριο τραγουδιών.

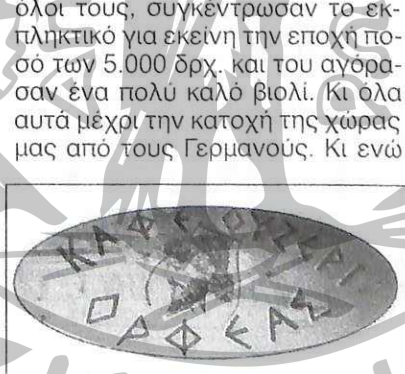
Τελειώνοντας το δημοτικό, πήγε στον αστυνομικό σταθμό του Δικόρφου για να μαγειρεύει στους χωροφύλακες με 100 δρχ. το μήνα. Ο Ενωματάρχης και ιδιαίτερα η γυναίκα του βλέποντας τη μεγάλη αγάπη του μικρού Δημοσθένη για τη μουσική φρόντισαν να του αγοράσουν ένα παλιό, αλλά επιτέλους, ένα βιολί από ξύλο. Η ανταμοιβή του προς αυτούς ήταν η διασκέδαση που τους πρόσφερε σε γιορτές και άλλες συνεννοήσεις. Τώρα πια και μετά από μελέτη, έπαιζε δημοτικά, λαϊκά, βάλς, ταγκό, οτιδήποτε. Μετά δυο χρόνια, 14 χρονών

Ο Δημοσθένης Ατζεμόπουλος που είχε μεγάλη κλίση και αγάπη για τη μουσική, φεύγοντας με όνειρα από το χωριό μας, και τις ευχές μας να τον συντροφεύουν, εγκλωβισμένος στα καθημερινά βάσανα και δυσκολίες μιας πολυμελούς οικογένειας, σε μία εποχή που οι μουσικοί δεν έβρισκαν εύκολα μεροκάματο, δεν μπόρεσε να ξεδιπλώσει στο βιολί, όλο του το ταλέντο, πέθανε τον Ιούλιο του 1977 στα πενήντα έξι του χρόνια, αφήνοντας σε μας τους φίλους του μια πίκρα κι ένα παράπονο. Που δεν ξανάρθε στο χωριό μας και που δεν έφτασε τόσο, ψηλά όσο είχαμε ονειρευτεί.

πια, πήγε στην Αθήνα για να δουλέψει -σε τι άλλο;- σε εστιατόριο. Σε διάστημα δύο χρόνων μέχρι το 1937 πήγαμε κι οι υπόλοιποι της παρέας, ο Βαγγέλης, ο Παναγιώτης κι ο υποφαινόμενος για να δουλέψουμε κι εμείς και να στείλουμε καμιά δραχμή στο χωριό. Τις Κυριακές πηγαίναμε στην πλατεία Κουμουνδούρου και πίνοντας καμιά πορτοκαλάδα θυμόμαστε το χωριό και τα παιχνίδια μας.

Με την κήρυξη του πολέμου το 1940 ο Βαγγέλης κι ο Δημοσθένης κατετάγησαν στην Αεράμυνα. Πολλά παιδιά, νέοι όλοι τους τα βράδια τραγουδούσαν με το παλιό ξύλινο βιολί της ενωματορχίας. Μετά από έρανο που έκαναν όλοι τους, συγκέντρωσαν το εκπληκτικό για εκείνη την εποχή ποσό των 5.000 δρχ. και του αγόρασαν ένα πολύ καλό βιολί. Κι όλα αυτά μέχρι την κατοχή της χώρας μας από τους Γερμανούς. Κι ενώ

ΣΤΟΑ ΟΡΦΕΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΤΗΛ. 26510 26365

εγώ γύριζα στο χωριό, ο Δημοσθένης έμεινε. Εποχές δύσκολες για όλους και περισσότερο για κείνους που έμειναν στην Αθήνα. Εμείς οι παλιότεροι και τώρα που λέμε τη λέξη κατοχή συννεφιάζει το πρόσωπό μας και σίγουρα δε θέλουμε να επαναληφθεί τέτοια κατάσταση για τα παιδιά και τα εγγόνια μας.

Κι ενώ μάθαινα γι' αυτόν νέα, από τη μητέρα του την κυρά - Καλλιρρόη που ζούσε στο χωριό μας, τον Ξαναείδα μετά 20 ολόκληρα χρόνια, το 1960 που Ξαναπήγα στην Αθήνα για δουλειά και τον επισκέφθηκα στο σπίτι του.

Ανοίγοντάς μου την πόρτα του σπιτιού του δε με γνώρισε. Κι αφού... Ξανασυστηθήκαμε, αγκαλιαστήκαμε και κλάψαμε. Για το χωριό μας που το 'χε αφήσει 26 χρόνια πριν, για τους συγγενείς του, για τα νιάτα μας. Αυτός στο μεταξύ -όπως κι εγώ- είχε παντρευτεί μία κοπέλα από την Αθήνα, αδελφή ενός συναδέλφου του μουσικού, του παλιού ρεμπέτη Λουκά Νταράλα (πατέρα του γνωστού Γιώργου Νταλάρα) και είχε αποκτήσει 4 κορίτσια.

Για περισσότερες από 4 ώρες μου διηγήθηκε τις δυσκολίες που πέρασε σα μουσικός και σαν οικογενειάρχης. Θα αναφέρω μία περίπτωση όπως ακριβώς μου την περιέγραψε. Ως μέλος ορχήστρας σε μία κρουαζιέρα με εφοπιστές και πολιτικούς (;) μεταξύ των οποίων κι ο Σοφοκλής Βενιζέλος στην Ιταλία και στα νησιά μας, για μία βδομάδα δεν είχαν σταματήσει καθόλου το παίξιμο. Ξανά και ξανά και ξανά, πρώτη φορά -μου είπε- ξεραθήκαν τα χέρια μου, δεν μπορούσα να τα ανοίξω. Κι από «χαρτούρα» τίποτα, μόνο τα συμφορηθέντα. Μία ιστορία που πιθανόν και στους δικούς μας παλιούς μουσικούς ίσως θυμίσει κάποιες δύσκολες στιγμές που είχαν αντιμετώπισει στα πολυήμερα πανηγύρια μας. Ξεπρόβδίζοντάς μας στην πόρτα μου είπε: Το άλλο καλοκαίρι θα έρθω στη Μανασσή και θα κάτσω ένα μήνα.

Ο Δημοσθένης Ατζεμόπουλος που είχε μεγάλη κλίση και αγάπη για τη μουσική, φεύγοντας με όνειρα από το χωριό μας, και τις ευχές μας να τον συντροφεύουν, εγκλωβισμένος στα καθημερινά βάσανα και δυσκολίες μιας πολυμελούς οικογένειας, σε μία εποχή που οι μουσικοί δεν έβρισκαν εύκολα μεροκάματο, δεν μπόρεσε να ξεδιπλώσει στο βιολί, όλο του το ταλέντο, πέθανε τον Ιούλιο του 1977 στα πενήντα έξι του χρόνια, αφήνοντας σε μας τους φίλους του μια πίκρα κι ένα παράπονο. Που δεν ξανάρθε στο χωριό μας και που δεν έφτασε τόσο ψηλά όσο είχαμε ονειρευτεί.

25 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΡΤΩΜΕΝΑ ΑΓΑΠΗ, ΕΓΝΟΙΑ

Στο πρωτοσέλιδο, αναφέρεται η πρώτη εκδοτική ομάδα των τεσσάρων αιμνηστών και επιφανών Ζαγορίσιων, που πριν 25 χρόνια κάνανε το ξεκίνημα: Κ. Λαζαρίδης, Ευστ. Λαμπρίδης, Κ. Βαρζώκας, Γιάννης Νικολαΐδης (κατά τη σειρά της «εξόδου» τους) με πρωτοστατούντα τον και εκδότη του Περιοδικού αιμνηστο Κίωνα Κυριαζή.

Όσοι κι όποτε σήμερα αναδιφίζουμε τους 25 ετήσιους τόμους των 300 φύλλων, νιώθουμε να ξεχειλίζει η ευγνωμοσύνη γι' αυτούς (κι όσους αμέσως συστρατεύτηκαν μαζί του: Φ. Τζιόδας, Ε. Γιαννάκος, Α. Τσαούσης), για τον τραχύ αλλά πανέμορφο δρόμο που εκείνοι άνοιξαν. Κι αν ακόμα σταματούσε σήμερα η έκδοση, «Το Ζαγόρι μας» την έγραψε την ιστορία του και όσοι από τους επερχόμενους θελήσουν ν' ακουμπήσουν επάνω του και να συνεχίσουν, θα θρουν γερά θεμέλια. Γιατί στα 25 αυτά χρόνια δεν υπάρχει καμιά πτυχή της ζωής και της ιστορίας του τόπου μας, που να μην πέρασε από

τις σελίδες του: Παράδοση, λαογραφία, πολιτισμός, κοινωνική ζωή, προτάσεις, θέσεις (δικαιωμένες οι περισσότερες), για ανάπτυξη, προστασία, περιβάλλον, τουρισμό, κληροδοτήματα. Σαν επίρρωση των παραπάνω, δειγματοληπτικά μόνο, αναδημοσιεύουμε σε τούτες τις σελίδες ελάχιστους τίτλους που αφορούν στο Ζαγόρι από τα πρωτοσέλιδα του Περιοδικού.

Αυτοί που μόχθησαν αυτά τα 25 χρόνια, δεν ζήτησαν και δεν ζητούν τίποτε, παρά λίγο σεβασμό στην ανιδιοτελή προσφορά τους. Μπορεί να μην... «κούνησαν ούτε μια πέτρα απ' εδώ να την πάνε εκεί» κατά κάποιους (ευτυχώς ελάχιστους), ψυχικά ποτέ κοντά στο Περιοδικό μας, όλα αυτά τα χρόνια. Προσπάθησαν, όμως, να κινήσουν συνειδήσεις και να ταρακουνήσουν κάποιες νοοτροπίες, για να πάνε το ΖΑΓΟΡΙ λίγο πιο πέρα και πιο πάνω ή για να στήσουν κάποια μνημεία τιμώντας την ιστορία μας.

Το «Ζ»

ΕΚΔΟΣΗ • ΕΤΟΣ Δ' ΦΥΛΛΟ 40 • ΙΟΥΛΙΟΣ 1981 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ • ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΒΕΛΟΝΟΣ 21

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΕΡΓΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΕΤΟΣ ΙΕ' • ΑΡ. ΦΥΛ. 172-173 • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1992 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΣΙΝΑ 4

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΕΤΟΣ ΙΣΤ' • ΑΡ. ΦΥΛ. 188 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1993 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΣΙΝΑ 4

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΟΥ '40 ΑΤΕΝΙΖΕΙ ΠΙΑ ΠΕΡΗΦΑΝΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΕΤΟΣ ΙΣΤ' • ΑΡ. ΦΥΛ. 184-185 • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1993 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΣΙΝΑ 4

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

Η ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΤΗΣ ΝΤΡΟΠΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΕΤΟΣ ΙΗ' • ΑΡ. ΦΥΛ. 207-208 • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1995 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΣΙΝΑ 4

ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1997

ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ: Εκπλήρωση χρέους

ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΙΡΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

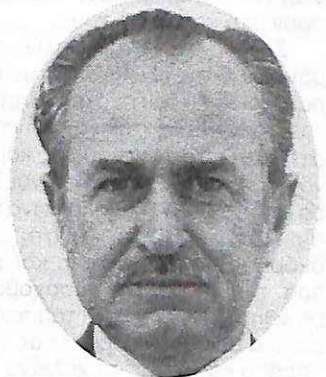
Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

1998

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

«Παράτυπη δραστηριότητα στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού ΒΙΚΟΥ - ΑΩΟΥ»

Μια διαμαρτυρία του Συλλόγου Νέων Αρίστης προς τους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΑΠΟΥΣΙΟΣ 1999

ΔΙΟΞΙΝΕΣ: Καλά, εμείς προκάναμε...

ΟΧΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

2000

ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΙΟΥΝΙΟΣ 2001

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΖΑΓΟΡΙ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

2001

Για το Ζαγόρι:

Υπάρχουν κι άλλοι δρόμοι, εκτός του τουρισμού...

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2002

ΤΟ ΑΓΟΣ ΤΗΣ ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑΣ

Καλοκαιριάτικο δειλινό. Κοπα-
διαστά, γυρίζουν χορτάνα απ' τη βο-
σκή, γίδια, πρόβατα, γελάδια και
μπαίνοντας στο χωριό σκορπίζο-
νται στα σοκάκια του, για να φτά-
σουν στο κατοικείο τους.

Σε λίγο το σκοτάδι απλώνεται. Ο
μάνταλος της εξώπορτας, με το χα-
ρακτηριστικό του ήχο σηκώνεται και
τρεις-τέσσερες σκιές γλιστρούν
στην αυλή του σπιτιού μας και μπαί-
νουν στο μαγειριό, που είναι έξω-
ρο από το σπίτι. Χαμηλόφωνα καλη-
σπερίζουν. Η φωτιά στη γωνιά
σκορπά απαλή ζεστασιά και τα κέ-
δρα που καίγονται μοσχοβολούν
σπινθηροβολώντας. Οι ταμπakiέρες
μια-μια ανοίγουν στρίβοντας τα τσι-
γάρα, ο καφές απ' το χάλκινο τηγα-
νάκι πέφτει στα φλυτζάνια. Κι ο
μπάρμπα Κώστας ρωτάει. - Ποιοί θα
είναι αύριο στο Σταθμό;

Μόνο είναι, λέει αργά ο Βαγγέ-
λης. Ο καπετάνιος με τον Κώστα θα
πάνε στα Γιάννενα, ο Γιώργος είναι
σε άδεια και ο Μανώλης μόνος του
στο Σταθμό.

Η πυροστιά μπαίνει στη φωτιά
και δέχεται στην αγκαλιά της το βα-
θύ, με τη μακριά ουρά του χάλκινο
τηγάνι με την κάτασπρη τουρσία αλ-
μύρα, λίγο πιο κάτω απ' τα χείλια
του...

Η ξύλινη κουτάλα ανακατεύει
αργά την αλμύρα να μην πιάσει. Ο
Βαγγέλης μπαينوβάζει το μικρό
δάχτυλό του στην αλμύρα. Η θερμο-
κρασία πρέπει να μην είναι μεγάλη,
αλλά ούτε και μικρή γιατί το αλεύρι
που σε λίγο θα ριχτεί μέσα δεν πρέ-
πει να γρουδιάσει. Κάνοντας νόημα
στον Τάκη, ότι είναι έτοιμο, εκείνος
πάρνει αλεύρι και το ρίχνει λίγο-λί-
γο στην αλμύρα, ενώ ο πατέρας
ανακατεύει γρήγορα. Το χαρμάνι γί-
νεται πηχτό. Αρχίζει να βράζει και
να σπάζουν από την επιφάνειά του
φουσκάλες πασπαλίζοντας τους
τοιχούς της γωνιάς και τα χέρια που
'ναι κοντά. Το ανακάτεμα γίνεται πιο
δύσκολο, όσο πιο πηχτό γίνεται το
χαρμάνι. Σε λίγο το τηγάνι βγαίνει
απ' τη φωτιά και αδειάζεται στο
στρωμένο με αλεύρι ταψί σκορπίζο-
ντας μωσκομυρισμένους ατμούς.

Εκεί ζυμώνεται όπως είναι ζε-
στό και γίνεται κουλούρα. Όλοι
παίρνοντας από ένα κομματάκι στα

Ιστορίες απ' το ποτάμι

Ψάρεμα με ψαροδότανο

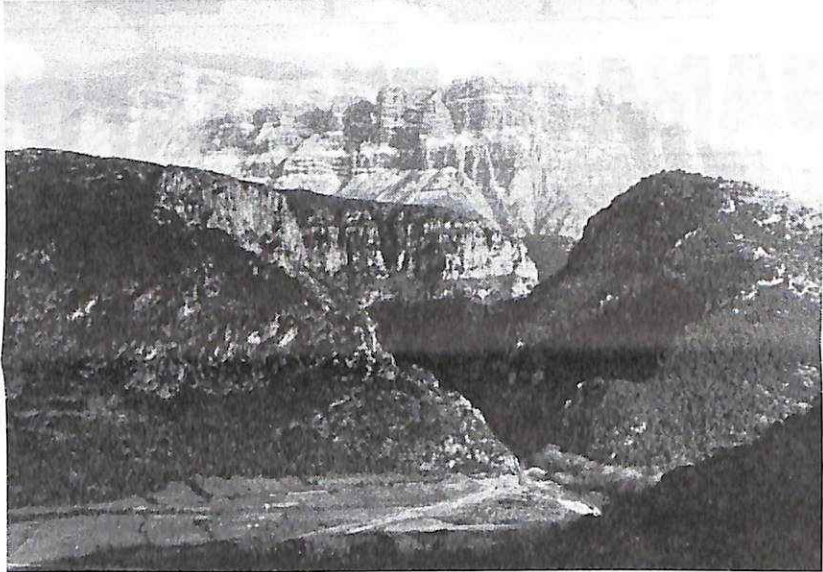
αλευρωμένα χέρια τους δοκιμάζουν
αν πλάθεται χωρίς να κολλάει. Ο Τά-
κης, πνεύμα πάντα αντιλογίας επι-
μένει πως θέλει κι άλλο αλεύρι κι ζύ-
μωμα. Οι άλλοι διαφωνούν. Ο Βαγ-
γέλης πασπαλίζει λίγο ακόμη αλεύ-
ρι και ο ξάδερφός του ικανοποιείται.
Ο Κώτσο-Πρίτσος φέρνει το άλλο
ταψί με το στομπισμένο ψαροτά-
βανο και στομπισμένο και κοσκινι-
σμένο γυαλί. Ο Τάκης πάλι διαμαρ-
τύρεται είναι πολύ το γυαλί, θα πά-
νω σκαστά, δεν θα μπορούμε να τα
πιάσουμε. Ο Βαγγέλης του απαντά
ότι η αναλογία είναι σωστή. (Το μυ-
στικό της αναλογίας των υλικών
ήταν απόρρητο και λίγοι το γνώρι-
ζαν). Στο ταψί με το ζυμάρι πασπα-
λίζεται το χαρμάνι με το ψαροδότα-
νο και το γυαλί και ζυμώνεται ξανά.
Έπειτα παίρνουν όλοι από ένα κομ-

στο ποτάμι. Στις βρύσες ο τενεκές
έχει φτάσει σχεδόν κάτω από τη μέ-
ση. Τα υπόλοιπα για το δεύτερο
νουμπέτι (δόση) μου λέει. Γυρίζο-
ντας στο Γράβο, ο καφές ήταν έτοι-
μος και ο Παύλος έκανε διανομή.
Άρπαξα μια φέτα πυρωμένο ψωμί
και ένα κομμάτι τυρί και σκαρφάλω-

Του Γ. ΖΑΧΑΡΗ

σα στον πλάτανο κοντά στην οβίρα
του Γράβου. Ο Βοιδομάτης, φιδω-
τός, αργοκυλά πλευρίζοντας τα πε-
ντακάθαρα κρύα νερά του.

Τα μάτια μου καρφωμένα στην
Οβύρα. Πολλές πέστροφες γυρό-
φερναν μέσα. Στα βαθιά οι μεγάλες
και σε απόσταση οι μικρότερες για
το φόβο των Ιουδαίων (οι μεγαλύτε-
ρες τρώνε τις μικρότερες).

μάτι και αρχίζουν να κάνουν μι-
κρούς βόλους σε μέγεθος περίπου
ρεβυθιού και αλευρώνοντας τους,
τους ρίχνουν σε άλλο ταψί. Το σβό-
λισμα συνεχίζεται και η συζήτηση
γίνεται για την τοποθεσία του ποτα-
μιού, που θα το ρίξουν.

Και όλοι καταλήγουν να ριχτεί
από τις βρύσες και κάτω και να τα
καρτερούν στο Γράβο. Σημείο, και
ώρα συγκέντρωσης, το Κόνισμα στο
Ζουμπέρι. Παυλάκη, καφο-κούτια
τηγανάκι. Κώτσο, γαλοτύρι, τυρί,
ψωμί. Τάκη, πόχες τσεκουράκι. Κω-
τσώ-Πρίτσος, τσίπουρο και όχι πουρ-
δοράκι, λέει χαμηλόφωνα ο Βαγγέ-
λης. Και σү τίποτε; Ρωτάει ο Τάκης.
Εγώ τα σαλατικά απαντάει ο Βαγγέ-
λης.

Το γλυκοχάραγμα μας βρίσκεται
στο Γράβο με μια πελώρια αναμμένη
φωτιά. Ο Βαγγέλης με τενεκέ ξεκι-
νά. Τον ακολουθώ. Χουφτιάει βό-
λους και τους σκορπιά ομοιόμορφα

Μπαρμπα-Κώτσο! αριστερά σου, εί-
ναι βοτανιασμένη καλά. Προχωρεί.
Απλώνει την πόχα προσεκτικά και
βουτάει. Γελούνε και το μουστάκι
του. Την ακουμπάει στο τοαγούλι
του και ύστερα, πιο κάτω στ' αχαμνά
του και γελώντας λέει. Για γούρι,
βρε παινία. «Καλή αρχή». Εγώ ψηλά
απ' τον πλάτανο κατευθύναν το
Μπαρμπα-Κώτσο και εκείνος μαζεύ-
ει συνέχεια.

Οι άλλοι με τις πόχες στα χέρια
ανηφορίζουν στη δεξιά όχτη και στα
ρχιά ατάραχα μικρολιμανάκια μα-
ζεύουν. Ύστερα από καμιά ώρα γυ-
ρίζουν φορτωμένοι και χαρούμενοι.
Στα χέρια τους κρατούν τις διχαλοι-
τιές γεμάτες πέστροφες. Στην κο-
ρυφή οι δυο βλαστοί της ιτιάς είναι
δεμένοι σε κόμπο. Τοποθετούνται
στα ρηχά κρύα νερά για να αντέξουν
μέχρι το απόγευμα που θα επιστρέ-
ψουμε. Μικρές, θέλω μαύρη λεπτή
πλάκα μου φωνάζει ο Παύλος. Σε λί-
γο του τη δίνω. Παίρνει τρία ακόνια
τα βάζει στη θράκα σε σχήμα πυρο-
στιάς και βάζει πάνω την πλάκα. Ο
Βαγγέλης έχει καθαρίσει αρκετές
μικρές, τις αλατίζει, ρίχνει λίγο λάδι
στην πλάκα και προσεκτικά τις τοπο-
θετεί επάνω. Τα σαλατικά κατσιού-
λα στα πιάτα. Το τσίπουρο πέφτει
στα φλυτζάνια, τα πυρούνια ανεβο-
κατεβαίνουν και οι ιστορίες αρχί-
ζουν. Οι ροδοψημένες πέστροφες
μοσχολολούν. Κόβονται και μοιρά-
ζονται ενώ οι κριτική για επιτυχίες
και αποτυχίες, τόσο στο ψάρεμα,
όσο και στο κυνήγι συνεχίζονται και
πολλές φορές με υπερβολές για να
πάρει το λόγο ο Βαγγέλης λέγο-
ντας: Σταματείστε, βρε παιδιά, για
να σας πώ πότε λέγονται τα μεγα-
λύτερα ψέματα. Πότε λέγονται; ρω-
τάει κάποιος. Προ του γάμου, προ
των εκλογών, κατά τη διάρκεια του
πολέμου και μετά το κυνήγι και το
ψάρεμα. Όλοι γέλασαν. Τα μπουκά-
λια αδειασαν και ένας-ένας έψαχνε
να βρει γιατάκι να ξαπλώσει. Το
θρόισμα των πλατανόφυλλων και το
κελάρυσμα του ποταμιού έκλεισε τα
βλέφαρά μας. Το απόγευμα,
ηλιοβασιλεύοντας, ήπιαμε το καφέ
και πήραμε το δρόμο του γυρισμού.
Πλησιάζοντας στο χωριό σκορπίασε-
με. Μόνο ο Παύλος έμεινε στο Γκα-
έτσο, για να σκοτειδιάσει να πάει
στο σπίτι του που είναι δίπλα απ' το
σταθμό. Τα δικά μας ήταν στην άκρη.
Θύμισες όμορφες, στιγμές ανεπα-
νάληπτες. Τα λίγα τούτα λόγια φτω-
χά ας είναι ένα μνημόσυνο σ' αυτούς
που αγάπησαν το Βοιδομάτι μας
και χάθηκαν ψαρεύοντας στα γάρ-
γαρα νερά του.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «Η ΒΙΔΟΥΡΑ»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΑΔΙΑΣ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 26530-71777
ΚΙΝ. 6945523995

- ❖ Ξυλόγλυπτα
- ❖ Παραδοσιακά γλυκά
- ❖ Ντόπια κρασιά
- ❖ Ενθύμια
- ❖ Αρωματικά φυτά
- ❖ Καρτ-ποστάλ
- ❖ Τουριστικοί χάρτες

Το μοναστήρι της Ευαγγελίστριας στα Άνω Πεδινά έκλεισε! Κι εμείς οι Ζαγορίσιοι καθόμαστε με σταυρωμένα χέρια!

Ο Ζαγορίσιος τόπος όπως είναι
γνωστό είναι κατάσπαρτος από μο-
ναστήρια ξακουστά δεμένα επί αιώ-
νες με την ιστορία και τους ανθρώ-
πους του. Φάροι ακοίμητοι της ορ-
θοδοξίας «φυτρώρια γραμμάτων»
φύλαξαν και μετέδωσαν την πίστη,
στήριξαν τους ραγιάδες.

Ονομαστά είναι του Αη Γιάννη
του Ρογκοβού, της Παναγίας του
Βισκοκού της Αγίας Παρασκευής στο
Μονοδένδρι της Ευαγγελίστριας
στα Άνω Πεδινά κ.ά.

Υπάρχουν και πολλά άλλα που-
πέκυψαν στη φθορά του χρόνου
και στην αδιαφορία της εκκλησίας
και της πολιτείας. Οι σύλλογοι των
χωριών μας και παθιασμένοι επιτρο-
ποι με πενιχρά μέσα και μεγάλο με-
ράκι κι αγάπη προσπαθούν να σώ-
σουν άλλα απ' την κατάρρευση.

Γιατί τα μοναστήρια μας αποτε-
λούν μνημεία του Ζαγορίσιου πολι-
τισμού ανεκτίμητα. Όλο το μεγα-
λείο του πολιτισμού μας γύρω από
τους πυρήνες των μοναστηριών
υφάνθηκε. Σ' αυτά οι μεγάλοι Ζαγο-
ρίσιοι Δάσκαλοι Δούκας, Δότος,
Ανθρακίτης οραματίστηκαν πανεπι-
στήμια Ζαγορίσια. Η Ευαγγελίστρια
των Άνω Πεδινών είχε διαφορετική
τύχη.

Τα χρόνια της παρακμής που
ακολούθησαν την μεγάλη ακμή τότε
που η Βαγγελίστρια ήταν το μονα-
δικό χειμωνιάτικο πανηγύρι στο Ζα-
γόρι. Πανωσουδενιώτες με πρώτο
το Ν. Γεωργιάδη δεν τον άφησαν να
καταρεύσει.

Το 1994 με τη μεσολάβηση του
Πανωσουδενιώτη Αρεοπαγίτη Βασι-
λη Λαμπριδίη ο Κων/νος Αγγελό-
πουλος διέθεσε σεβαστό ποσό. Με
τη φροντίδα του προέδρου και επι-
τρόπου Γιώργου Δούβλη το μονα-
στήρι ανακαινίστηκε, εξοπλίστηκε
κι οι γυναίκες του χωριού φρόντι-
σαν με το μεράκι τους ώστε να γίνει
κατοικίσιμο. Η Λαμπριάδισσα Σχολή
της κοινής τράπεζας, με το παραδο-
σιακό μπακαλιάρο και τους γίγα-
ντες, που το ακολουθούσε τρικού-
βερο γλέντι. Όλα αυτά μια φορά το
χρόνο του Ευαγγελισμού. Τον άλλο
καιρό το μοναστήρι πορεύονταν
κλειστό αμπαρωμένο και βουβό ως
το Νοέμβριο του 1997.

— Είναι μια σημαδιακή ημερομ-
νία.

Το όνειρο του πατριδολάτρη
Στάθη Λαμπριδίη και όλων της γε-
νιάς του αλλά και των νεωτέρων
έγινε πραγματικότητα. Ύστερα
από πρόσκληση της μητροπόλεως
Ιωαννίνων η μονή του Τιμίου Σταυ-
ρού Θηβών στέλνει στο μοναστήρι
τέσσερις μοναχές κι έναν ιερέα.
Με τη βοήθεια και το ενδιαφέ-
ρον του Πρωτοσυγκέλου κ. Φιλοθέ-
ου το μοναστήρι ανακαινίζεται ώστε
να γίνει λειτουργικό και ευπρεπίζε-
ται ο ναός και ο αυλόγυρος.

Στα χρόνια που ακολούθησαν
ακούραστες οι μοναχές μορφωμέ-
νες, πτυχιούχες, καλλιεργημένες,
εκλεκτές παρουσίες μεταμόρφω-
σαν το κλειστό μοναστήρι. Το
24ωρο δε αρκεί γι' αυτές. Καλοδέ-

χονται τους επισκέπτες και τους
προσκυνητές, ξεκουράζουν και δυ-
ναμώνουν τι ψυχές με τον καλό
τους λόγο, την αγάπη, την υπομονή,
την καλωσύνη τη σοφή συμβουλή,
ξαγρυπνούν στις ακολουθίες ημε-
ρεύοντας με τις ψαλμωδίες τις κου-
ρασμένες καρδιές, βοηθούν τους
μαστόρους, καθαρίζουν, νοικοκυ-
ρεύουν.

Δουλεύουν όλη μέρα αγόγυστα.
«Ηρθαμε να ζήσουμε και να πεθα-
νουμε μαζί σας» μας απαντούν όταν
στοργικά τις μαλώνουμε γιατί κου-
ράζονται πολύ.

Γι' αυτό όλο και περισσότεροι
αναφορίζουν το καλντερίμι του κι
όλο και περισσότερο ξαπλώνεται η

κολία, σαν να πρόκειται για κατά-
στημα που ο ιδιοκτήτης αποφασίζει
να κάνει έξωση στον ενοικιαστή
του;

Ενας χώρος καταξιωμένος στην
συνείδηση των πιστών μπορεί ξα-
φνικά να σβήνει αφήνοντάς τους να

της Ελένης Οικονομίδου - Δούβλη

παραπαίουν. Οι ανυπόστατες φή-
μες κι οι κακόβουλες διαδόσεις που
ακολούθησαν σε καμιά περίπτωση
δεν βοηθούν το έργο της εκκλησίας.
Μεγάλη η ευθύνη της Μητροπόλε-
ως αλλά δεν είμαι αρμόδια γι' αυτό.

φήμη του. Καλότυχη η ώρα και μα-
κάριοι όσοι βοήθησαν στο άνοιγμά
του.

— Τίποτε δεν προμήνυε την κα-
ταιγίδα. Ώσπου ξαφνικά τη μέρα
του Ευαγγελισμού το 2001 ένα πύ-
ρινο κήρυγμα του Πρωτοσυγκέλου
εναντίον της μοναχικής κοινότητας
μας εξοργίζει και μας προβληματί-
ζει.

Ο διάβολος είχε αρχίσει να κά-
νει τη δουλειά του. Το Σεπτέμβριο
πάρνουν εντολή να γίνεται η λει-
τουργία της Κυριακής στις 5.30 τη
νύχτα. Αν είναι δυνατόν. Μετά από
5 σχεδόν χρόνια θυμήθηκαν να
εφαρμόσουν μοναστηριακό πρό-
γραμμα, και ποιος θα ερχόταν μεσό-
γραμμα. Οι προσκυνη-
νυχτα στα Σουδενά. Οι προσκυνη-
τές σιγά σιγά αραιώνουν. Το μονα-
στήρι κλονίζεται. Παρ' όλα αυτά η
μοναχική κοινότητα δοντά και τσα-
νισμένα φτερά. Οι εργασίες προχω-
ρούν με ελάχιστα μέσα και προσω-
πική εργασία φίλων της μονής.

Ωσπου το Γενάρη το μοναστήρι
κλείνει, οι μοναχές απομακρύνο-
νται. Μένει μόνο ο παπα-Ηλίας.
Ετσι απλά. Είναι αδιανόητο και
άδικο για τις μοναχές που έδωσαν
την ψυχή τους για να το αναστή-
σουν.
Μπορεί να κλείνει ένα μοναστή-
ρι χωρίς καμιά εξήγηση με τόσο ευ-

— Εγώ στέκομαι στην δική μας
ευθύνη των λίγων Πανωσουδενιω-
τών και την πολλών Ζαγορίσιων.

Χλιαρά και άτονα αντιδράσαμε.
Περιοριστήκαμε στα γιατί και πως
και ως εκεί.

Όταν άλλα χωριά ξεσηκώνονται
για να μη φύγει ένας παπάς, εμείς
σιωπούμε, για να μην πω αδιαφο-
ρούμε, αν θα κλείσει ένα μοναστήρι,
ένα βυζαντινό μνημείο, στολίδι και
καύχημά μας. Ούτε οι σύλλογοι, ού-
τε οι διάφοροι επιχειρηματίες, ούτε
οι κάτοικοι βγήκαμε στους δρόμους.
Υποταχθήκαμε! Κι όχι μόνο οι λίγοι
Πανωσουδενιώτες.

Εξάφρηση ο «Πρωινός λόγος» η
Γιαννιώτικη εφημερίδα που αφιέρω-
σε πρωτοσέλιδο στο θέμα κι ο πρό-
εδρος των Ξενοδοχειακών κ. Σο-
φρόνης που έκανε έκκληση στο
δεσπότη να ανακαλέσει την απόφα-
ση που αποτελεί πλήγμα για τον
τουρισμό. Είχε προηγηθεί η ανοιχτή
επιστολή προς το δεσπότη του προ-
έδρου της Ενώσεως Ζαγορίσιων για
το παράλογο των νυχτερινών λει-
τουργιών στο μοναστήρι στα Ζαγο-
ρισικά νέα του Σεπτεμβρίου.

— Η απάντησή του δεσπότη στο
δήμαρχο Κεντρικού Ζαγορίου «Εί-
ναι θέμα εκκλησιαστικό» οταμάτησε
εκεί.
Καμιά κινητοποίηση, καμιά ορ-
γανωμένη δυναμική αντίδραση.

Καμιά φωνή από πουθενά. Σύλ-
λογοι και παρασύλλογοι των χω-
ριών, ο σύλλογος των Ζαγορίσιων
το «Ζαγόρι μας» η ΙΛΕΖ άνθρωποι
μορφωμένοι Ζαγορίσιοι με υψηλές
θέσεις, οι δήμαρχοι μας, όλοι σιώ-
πησαν. Το Ριζάριο με το κύρος, την
αίγλη, τη φήμη και τις γνωριμίες του
και σαν εκκλησιαστική σχολή έπρε-
πε να σταθεί στο μετερίζι.

Δεν απηγόησε κανέναν σοβα-
ρά. Σαν να ήταν ιδιωτική υπόθεση.
Όλοι «λυπήθηκαν πολύ...» αλλ' ως
εκεί...

— Όμως το μοναστήρι δεν είναι
μόνο των Πάνω Σουδενών είναι
όλο του Ζαγορίου, αφού είναι το
μόνο σε λειτουργία και μάλιστα γυ-
ναικείο μοναστήρι στον τόπο μας.

Επρεπε όλοι να το αγκαλιάσου-
με, ακόμη και με την ελπίδα ότι μπο-
ρεί να βοηθήσει ν' ανοίξει και κάποιο
άλλο.

Εμείς το είδαμε στενά τοπικιστι-
κά. Αν είναι πολλά που χωρίζουν τα
χωριά μας για το καλό του Ζαγορίου
μ' ανοιχτό μυαλό και καρδιά πρέπει
να προτάξουμε αυτά που μας ενώ-
νουν.

— Κι αν δεν μας ενώνουν τα
μνημεία μας που αποτελούν την ίδια
την ταυτότητά μας, τον πολιτισμό
μας, κληρονομία ανεκτίμητη και θη-
σαυρό μας, τι θα μας ενώνουν, επί
τέλους τα μικροσυμφέροντα;

Καμαρώνουμε εμείς οι Ζαγορί-
σιοι ότι αγαπάμε τον τόπο μας φρο-
ντίζουμε γι' αυτό παθιαζόμαστε εί-
ναι αλήθεια πολλές φορές. Κι όταν
είναι να το δειξουμε στην πράξη
σιωπούμε και συμβιβάζομαστε.

— Κι είναι τόσο εξοργιστική αυτή
η υποταγή, λες και είμαστε σε «πα-
σαλίκι». Κι αν τα πασαλίκια χάθηκαν
στον καιρό μας ν' απόμειναν τάχα οι
ραγιάδες;

— Κι έτσι αφήσαμε και έκλεισε το
μοναστήρι, αμαχητί, χωρίς ούτε ένα
ντουφέκι μια γενναία αντίδραση.

— Τώρα εκεί που λουλούδιζε ο
τόπος και μοσχοβολούσε το θυμία-
μα ως τον ουρανό έχει θρωναίσει η
ερμημία κι εγκατάλειψη. Κλειστή η
βερμιά ζωτορτα βουβό το σήμαντρο.
Μάταια ο παπα-Ηλίας χτύπα για τον
εσπερινό και την πρωινή λειτουργία.
Πρέπει να υπάρχει και ψάλλτης.

Τριγύρω λες και στοιχειώσαν οι
φριγούρες των μοναχών. Νομίζεις
πως θα ξεπροβάλουν γελαστές και
καλοσυνάτες με τον καλό λόγο στα
χείλια και τον περιποιημένο δίσκο με
το κρύο νερό και το μοναστηριακό
λουκούμι.

— Οι προσκυνητές σνημέρωτοι,
απογοητευμένοι κι οργισμένοι ρω-
τούν και ξαναρωτούν

— «Αφήσατε κι έκλεισε το μονα-
στήρι ένα Ζαγόρι ολόκληρο»;

Σωπαίνουμε ένοχοι.
Κι η καλότυχη παρθένα απ' το τέ-
μπλο μας κοιτάζει με τα θλιμένα μά-
τια της επιτηνικά.

Παντοδύναμοι ποιμένες, δειλό
και άβουλο ποιμνίο ας αναλογι-
σθούνε τις ευθύνες μας.

Ούτε ένα δάκρυ για την Βαγγε-
λίστρια!

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΑΔΚΤΩΡ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
28ης Οκτωβρίου 49
Ιωάννινα
Τηλ. Ιατρείου 29.077
Τηλ. Οικίας: 29.177
Κινητό: 693 - 763.632

ΙΕΡΟΡΡΑΦΕΙΟ
ΕΛΕΝΗ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΚΑΠΑΛΗ 13 ΙΩΑΝΝΙΝΑ
26510 22716

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «Κ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ» ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Τον Αύγουστο του 1990, τρία χρόνια μετά το θάνατο του αείμνηστου Κώστα Λαζαρίδη, εγκαινιάστηκε και μπήκε σε λειτουργία το Πνευματικό Κέντρο «Κ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ» του Ριζαρείου Ιδρύματος. Από τότε πέρασαν πάνω από δώδεκα χρόνια και θα μπορούσε κανείς ανεπιφύλακτα να διαπιστώσει ότι το Πνευματικό αυτό Κέντρο δικαιολογεί απόλυτα τ' όνομά του, γιατί πράγματι έχει επιτελέσει σημαντικότατο πνευματικό και πολιτισμικό έργο.

Ας παρακολουθήσουμε τα βήματά του στη δωδεκαετή πορεία του, αλλά πριν απ' αυτό πρέπει να πούμε λίγα λόγια για την ίδρυσή του, τους σκοπούς και τη λειτουργία του. Ο κ. Λαζαρίδης, μη έχοντας απογόνους, είχε προνοήσει ν' αφήσει σε σύγουρα και καλά χέρια το πνευματικό του έργο. Έτσι, το 1983 έκανε, με συμβολαιογραφική πράξη, δωρεά «εν ζωή» ακινήτων και κινήτων πραγμάτων στη Ριζαρείου Σχολή, ήτοι:

- 1) ένα παλιό διατηρητέο διώροφο σπίτι
- 2) την βιβλιοθήκη του με 5.000 περίπου βιβλία
- 3) βότανική συλλογή με 1300 βότανα που είχε συλλέξει από την περιοχή Ζαγορίου
- 4) συλλογή παλαιών χειρογράφων από τα 1650 και δώδε
- 5) διακόσιους ειδικούς φακέλους με στοιχεία ιστορικών στοιχείων για το Ζαγόρι
- 6) δεκαεννέα τόμους χειρόγραφοις ή δακτυλογραφημένους με θέματα λαογραφίας
- 7) παλιές φωτογραφίες και άλμπουμ φωτογραφιών με τις κινήτες εικόνες του ναού
- 8) συλλογή γραμματισμών
- 9) εξήντα μαγνητοταινίες με τραγούδια, παραμύθια και άλλα λαογραφικά

10) την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» από το 1955 μέχρι το 1985

11) το Διδασκαλικό Βήμα καθώς και σειρές άλλων περιοδικών

Η Ριζαρείος επισκέυασε το κτίριο και διαμόρφωσε τις αίθουσες, διευθετώντας τις διάφορες συλλογές και τα βιβλία και δημιουργήσε το Πνευματικό Κέντρο - Μουσείο το οποίο έθεσε σε λειτουργία, διορίζοντας ως υπεύθυνη για τη λειτουργία του την κ. Ειρήνη Τσουμάνη.

Σκοπός του Π.Κ. είναι η συντήρηση, μελέτη, προβολή και αξιοποίηση του υλικού των συλλογών, ώστε ν' αποτελέσει αυτό έναν πυρήνα συνεχούς και ζωντανού ενδιαφέροντος για τα Ζαγοροχώρια.

Για την επιτυχία των σκοπών του Κέντρου η Ρ.Ε.Σ. όρισε και μια δεκαμελή Συντονιστική Επιτροπή, η οποία συμβάλλει στις διάφορες δραστηριότητες του Κέντρου.

Κύριοι άξονες των δραστηριοτήτων του Π.Κ. είναι:

- α) η διοργάνωση πνευματικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων
- β) η έκδοση, επανέκδοση και διάθεση βιβλίων που αναφέρονται στο Ζαγόρι
- γ) η βράβευση πνευματικών ανθρώπων ή Συλλόγων που με το έργο τους προβάλλουν το Ζαγόρι.
- δ) η υποβοήθηση ερευνητών και μελετητών με υλικό που διατίθεται για μελέτη στο Π. Κέντρο.
- ε) ο εμπλουτισμός των συλλογών και ο ηλεκτρονικός του εξοπλισμός

Έτσι, μέχρι σήμερα, το Πνευματικό Κέντρο «Κ. Λαζαρίδης» ανταποκρίθηκε σε μεγάλο βαθμό στους σκοπούς και τις προσδοκίες του.

Διοργάνωσε και πραγματοποιήσε με επιτυχία τις παρακάτω πνευματικές εκδηλώσεις:

1) Ομιλία - διάλεξη στις 18 Απριλίου 1991, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτη τον Γεώργιο Παπαγεωργίου, Καθηγητή της Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με θέμα: «Αυτονομία και Αυτοδιοίκηση στα Ζαγοροχώρια, τέλη του 18^{ου} και αρχές του 19^{ου} αιώνα».

2) Ομιλία-διάλεξη στις 11 Μαΐου 1992, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτη τον Φώτιο Πέτοσα, Καθηγητή Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με θέμα: «Είναι το Ζαγόρι μια ενότητα και με ποια έννοια;»

3) Ομιλία-διάλεξη στις 16 Μαρτίου 1994, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτρια την Αμαλία Βλαχοπούλου-Οικονόμου, Καθηγήτρια Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με θέμα «Αρχαιολογική Τοπογραφία της περιοχής Ζαγορίου».

4) Ομιλία-διάλεξη την 1 Μαρτίου 1995, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτη τον Ευάγγελο Χρυσό, Καθηγητή της Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με θέμα: «Μεσαιωνική Ηπειρος».

5) Ομιλία-διάλεξη στις 3 Απριλίου 1996, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτη τον Βύρωνα Χρηστίδη, Αρχιτέκτονα, με θέμα: «Η αρχιτεκτονική του χωριού Κουκούλι Ζαγορίου».

6) Ομιλία-διάλεξη στις 9 Απριλίου 1996, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτρια την Κωνσταντίνα Μπάδα, Επίκουρο καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας- Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα: «Ζαγόρι: Ιστορία, λαϊκή μνήμη και τοπική ταυτότητα».

7) Ομιλία στις 17 Αυγούστου 1997 στο Κουκούλι Ζαγορίου, με ομιλήτη τον Ευριπίδη Μακρή, Εκπαιδευτικό-Συγγραφέα, με θέμα: «Δάσκαλοι και Ευεργέτες στο Κουκούλι Ζαγορίου».

8) Ομιλία στις 13 Μαΐου 1998, στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ., με ομιλήτη τον Περικλή Μπέχλη, συντηρητή έργων, με θέμα: «Εντοίχια διακοσμητική ζωγραφική στο Ζαγόρι».

9) Ομιλία στις 18 Αυγούστου 2002, στο Κουκούλι, με ομιλήτη τον Στέφανο Τσιόδουλο, Ζωγράφο, με θέμα: «Τοιχογραφίες σε σπήτσια του Ζαγορίου».

Στον δεύτερο τομέα, της έκδοσης ή επανέκδοσης βιβλίων, το Π.Κ., με την οικονομική στήριξη της Ρ.Ε.Σ., προέβη στην εκτύπωση των βιβλίων:

— Οικονομικοί και κοινωνικοί μηχανισμοί στον ορεινό όγκο - Ζαγόρι (μέσα 18ου αρχές 19ου αιώνα), του Γ. Παπαγεωργίου

— «Τα Ζαγοροχώρια στις αρχές του αιώνα» (έκθεση Α. Καθάρειου-Επιμέλεια Σπ. Εργαλάβου)

— «Η ερασιτεχνική βοτανική μου συλλογή», Κ. Λαζαρίδη (επανεκδόση)

— «Βοτανικά λαογραφικά στοιχεία απ' τη χλωρίδα του χωριού μου Κουκούλιου Ζαγορίου και της χαράδρας του Βίκου», Κ. Λαζαρίδη (επανεκδόση)

— «Πνευματικό Κέντρο «Κ.Λαζαρίδης» στο Κουκούλι Ιωαννίνων», Περιβαλλοντική Ομάδα Γυμνασίου Κόνιτσας (μερική κάλυψη της δαπάνης έκ-

δοσης)

(Σημ. Τα παραπάνω βιβλία διατίθενται στο Πνευματικό Κέντρο)

Το Π.Κ. απένειμε βραβεία για την πνευματική τους δουλειά και την προσφορά τους στο Ζαγόρι στους: α) Αείμνηστο συγγραφέα Γιάννη Νικολαΐδη, για το πολύτιμο έργο του «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου», β) στον επίσης συγγραφέα-λογотέχνη Φρίζο Τζιόβα, για το συγγραφικό του έργο και γ) στο Σύλλογο Νέων Αρίστης.

του ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΜΑΚΡΗ

Το Π.Κ. δέχτηκε πλήθος αιτήσεων φοιτητών ή απόφοιτων πανεπιστημιακών σχολών, για να έχουν πρόσβαση στα αρχεία και τη βιβλιοθήκη του, προκειμένου να εκπληρώσουν κάποια διατριβή. Η Συντακτική Επιτροπή του Κέντρου στάθηκε σ' όλες τις περιπτώσεις αρωγός και διευκόλυνε το έργο τους.

Στο θέμα του εμπλουτισμού των συλλογών, της βιβλιοθήκης και του ηλεκτρονικού εξοπλισμού, το πνευματικό κέντρο με απόφαση της Σ.Ε., που εγκρίθηκε από το Δ. Σ. της Ριζαρείου, συμπληρώνει ανελλιπώς τη βιβλιοθήκη με βιβλία που αναφέρονται στο Ζαγόρι. Κυρίως όμως, η βιβλιοθήκη του Πνευματικού Κέντρου εμπλουτίστηκε με τη μεγάλη προσφορά των αφών Σάρρου, Γεωργίου και Δημητρίου, που δώρισαν στο Πνευματικό Κέντρο, μέσω της Ριζαρείου, τη βιβλιοθήκη του παππού τους Δημητρίου Σάρρου με 1.300 τόμους βιβλίων.

Και άλλοι Ζαγορίσιοι έκαναν δωρεές στο Πνευματικό Κέντρο, όπως η καθηγήτρια κ. Χριστίνα Πιτούλη-Κίτσιου, η οποία πρόσφερε δωρεάν τριακόσια αντίτυπα από το βιβλίο της «Αλέξης Νούτσος», καθώς επίσης και ο κ. Μιχ. Καρατζάς που πρόσφερε έξι πολύτιμα ασημένια κοσμήματα (οικογενειακά του κειμήλια).

Από το περασμένο έτος το Π.Κ. εξοπλίστηκε με Η/Υ στον οποίο γίνεται εγγραφή των βιβλίων και του λοιπού υλικού του.

Θεωρούμε ότι αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για το Πνευματικό Κέντρο «Κ. Λαζαρίδης», η ένταξή του στο πρόγραμμα εγκατάστασης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων με φαρμακευτικά βότανα (εντάχθηκε πρόσφατα με την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τμήμα βιολογικών εφαρμογών και τεχνολογίας).

Το ότι το Πνευματικό Κέντρο στο Κουκούλι αποτελεί ένα ζωντανό κύτταρο του Ζαγορίου και πόλο έλξης ελλήνων και ξένων, μαρτυρεί ο αρκετά μεγάλος αριθμός επισκεπτών. Πάνω από 40.000 άνθρωποι επισκέφθηκαν το Π.Κ. σε μια δεκαετία. 3.500 ήταν οι επισκέπτες του την περασμένη χρονιά. Οι εντυπώσεις των επισκεπτών όπως αυτές είναι διατυπωμένες στο βιβλίο που ετοιμάσαμε, είναι πολύ κολακευτικές για το Ιδρυμα. Αξίζει, νομίζω, τον κόπο να μεταφέρουμε μερικές από αυτές:

«Ο γεωργός σπέρνει για να 'χει τροφή ο άνθρωπος, για να ζήσει, ο δάσκαλος έσπειρε τις γνώσεις, κατάλληλες για την πνευματική τροφή του ανθρώπου. Το έργο που στεγάζεται μέσα σ' αρχοντικό του είναι αιώνιας ζωής και θα μορφώνει τις νέες γενιές».

Κ.Ζ. επισκέπτης από Μεμβούρη (1991)

«Για όσους γνώρισαν αυτόν τον τόπο

και τους υπέροχους ανθρώπους του, σίγουρα τούτος ο χώρος είναι γνώριμος. Για όσους είχαν την τύχη να γνωρίσουν το μεγάλο δημιουργό, όλα ετούτα που είναι σε κοινή θέα σήμερα είναι λίγα, όσο μεγάλο κι αν δείχνουν τον αείμνηστο Κώστα Λαζαρίδη. Πρέπει ο επισκέπτης να «σκύψει» πολύ κοντά για να ιδεί από το έργο αυτό, μέσα από τα μάτια του Δασκάλου, πόσο αξίζει το Ζαγόρι».

Στ. Ντ., (1991)

«Έργο αγάπης, έργο ζωής ενός πραγματικού Δασκάλου. Για μας τους υστερότερους, παράδειγμα για μίμηση, φάρο στην σερβόμαστε το χώρο μας, κι είναι υπέροχο καθήκον να διδάσκουμε τους άλλους,ο καθένας με τον τρόπο του, το σεβασμό και την αγάπη για ανθρώπους και φύση».

Ε.Μ., (1992)

«Μέσα στην άδεια εποχή μας, στην νεκρότητα των χρόνων μας, αποτελεί σ' αλήθεια φωτεινό παράδειγμα, φάρο στην ερημιά, κυρίως για τους νεότερους, για τα παιδιά, δίνοντάς τους μήνυμα-πυξίδα για ζωή και δημιουργία. Φεύγω γεμάτη συγκίνηση από την εμπρακτα αγάπη του Μεγάλου αυτού Δασκάλου για τον τόπο του»

Α.Γ. (1994)

Αείμνηστε δάσκαλε, οι επερχόμενες γενιές θα σε μακαρίζουν εσαεί, γιατί θα 'σαι πάντα ο συνεκτικός κρίκος του παρελθόντος με το μέλλον. Το «νεκρό» σου περιβάλλον θα 'ναι ζωντανό και θα μιλάει για το αγαπημένο σου χωριό, τη φύση και ό,τι τόσο πιστά συγκέντρωσες και αγάπησες».

Κουκουλί.Νοέμβριος 1995

«Μπαίνοντας στο Μουσείο νιώθεις κανείς γιατί δεν αποτελεί υπερβολή η καταγραμμένη εκτίμηση του εκπροσώπου του ύστερου Ελληνικού Διαφωτισμού, Κ. Κούμα. Πράγματι τον 18^ο αιώνα –τον αιώνα της νεοελληνικής αναγέννησης– δεν υπήρξε διδάσκαλος που να μην είναι Ιωαννίνης ή να μην εφοίτησε σε σχολείο των Ιωαννίνων».

Σπ. Π. (1996)

«Θαυμασμός για τον άνθρωπο δημιουργό, τον υπηρέτη του τόπου του. Αλήθεια μόνο λίγοι σαν τον Λαζαρίδη αν υπήρχαν, σίγουρα θα είχε αλλάξει η ιστορία του τόπου μας».

Υπόσχεση να ξανά' ρθουμε ταπεινοί θαυμαστές τούτου του έγγου».

Αλ. Μ.Κ. (1998)

«Αντιχρυσώντας το Κουκούλι, αισθάνεται κανείς μαγεμένος από τη φύση και την άγρια ομορφιά και ενθυμείται τους στίχους του ποιητή: «μάγεμα η φύση κι όνειρο». Σ' αυτό το ωραίο χωριό ο πνευματικός άνθρωπος και δάσκαλος της ζωής Λαζαρίδης, έδωσε ότι καλύτερο: αφιέρωσε την ίδια τη ζωή του».

Κουκουλί. Μάης 1999

«Η έκπληξή μας ν' αντιχρυσούμε σ' αυτή την απομονωμένη γωνιά της Ελλάδας υπαίθρου το απαιγίσμα μιας τόσο αξιόλογης προσπάθειας για την καλλιέργεια του πνεύματος ήταν τόσο ευχάριστη... Μπράβο στον πρωτεργάτη δάσκαλο και καλό κουράγιο στους άξιους συνεχιστές του».

Λιον. Φ. (2001)

«Μέσα στην ερημιά των χώρων, στη σιωπή και την εγκατάλειψη, φαντάζει σαν λουλούδι σε χάλιασμα. Τιμητική προοπτική και όνειρο του Κ. Λαζαρίδη, πολίτη και φωτεινή ακτίνα για μας στα σκοτάδια που μας φοβερίζουν...»

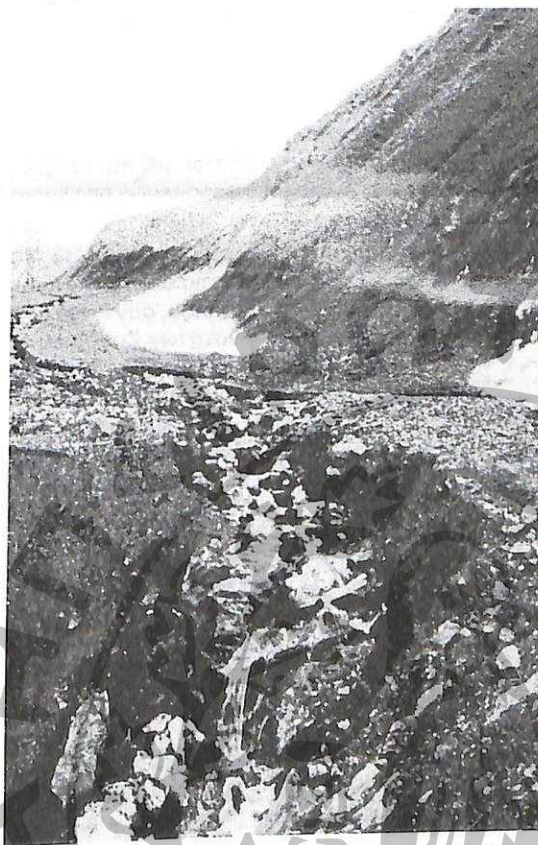
ΙΕΚ Αχαρνών. Επιμελητές Ξεναγοί Εθνικών Δρυμών και χώρων αναρχικής

ΠΑΡΚΟ “ΓΙΟΚ”

περιβάλλοντος;

Δώστε τους μπουλντόζες ν' ανοίγουν ψηφοθηρικούς δρόμους, σοκάκια, λάκκους, τούνελ, κρατήρες, πορίες, αυλάκια (μήπως και ιδιοτελείς ή ιδιωτικές εκδουλεύσεις;) και πάρτε τους ότι ιερό και όσιο κρατάνε -αν κρατάνε- στην ολετήρια ψυχή τους. Τι άλλο πιο επιβεβαιωτικό και πιο αντιπροσωπευτικό της απειροκαλίας τους αυτής, πρέπει επιτέλους ν' αντιπαράξει κανείς, πέρα από το **κεραίοπληκτο** και ολωοδιόλου κακοφορμισμένο, ορεινό μας ανάγλυφο, ώστε να καταστούν άμεσα αντιληπτές οι εκτεταμένες κι ανεξάλειπτες αυτές περιβαλλοντικές τους ωμότητες;

Μία ειδικής αιμοβορία **παγκοσμίου πρωτοτυπίας**, δίχως μέχρι στιγμής (και όχι βέβαια για πάντα) ποινικής αναψηλαφήσεως του προκλητικού αυτού φαινομένου, που εκτός από τον οικολογικό κι' αισθητικό καρατομισμό της φύσης, είχε (και συνεχίζει δυστυχώς να έχει) κι' ως αντίκρισμα την αλόγιστη διασπάθιση (μόνον...) εκατοντάδων εκατομμυρίων και δισεκατομμυρίων των κοινοτικών κονδυλίων και άλλων τόσων εκ του εθνικού μας υστερήματος; Αν λοιπόν κ. βουλευτά, κόντρα στη λογική και στις δυσοίανες οικολογικές προοπτικές, που άμεσα απαιτούν απόσπαση

του φυσικού μας περιβάλλοντος από τα αιχμηρά νύχια των **κερδοσκοπικών ταγούρων**, αντιτίθενται με τέτοια ανεπιτήρητη ευχέρεια στην προσπάθεια τελεσφορήσεως του εθνικού μας παράνομου, τιθέμενου έτσι αλληλέγγυος με τις "τοπικές κοινωνίες", τότε τι το θετικό μπορεί να προκύψει απ' αυτή την τακτικιστική τοποθέτησή σας;

Μα, τέλος πάντων... Και ποιες εν κατακλείδι είν' αυτές οι πολυμήντες και πολυπροβλητές απ' όλους σας τοπικές κοινωνίες, που όταν περιηγουμένους κάποιος σε περιοχές εξαπλώσεως του πάρκου—που για κακή τους μοίρα έλαχαν σε μας—στομάχι τους (οι περισσότεροι) είχαν ή έχουν τη δυστυχία να κάνουν, πέρα από την "ονηλασία" της οξέφυρνης μπουλντόζας, που ηδονίζονται κι' αναγαλλιάζουν ακουοντάς την, με τους εκρηκτικούς της ουριγμούς, να εκρίζωνει το πεντόσταγμα και τις αθερίνες πτυχές του φυσικού μας

ρισμών μαϊμούδων κι' άλλοι ευαπάτητα εξωθημένοι, αμαθώς ή ημιμαθώς, αντιδρούν στην υλοποίηση του πάρκου, καθώς **έχουν εθιστεί μακροχρονίως τώρα, να βλέπουν τη φύση και τα δάση μας ειδικότερα, όχι ως εθνική κληρονομιά, αλλά ως κληρονομικά δοκούλια απομυζητικής αμέλειας αγελάδων**; Κληρονομία δεν είν' αυτό που μας κληροδότησε η φιλική προσκείμενη προς την τουρκία γιαγιά και προγιαγιά μας, που το καρπώθηκε επίσης με τουρκικά κιτάπια, αλλά ότι με κόπο και με πόνο αποκτά κανείς στο μεροδούλι μιας έντιμης ζωής. Ή μήπως, πίσω απ' όλον αυτόν τον κούφιο σαματά εις βάρος του πάρκου, ελλοχεύουν —**απεχομένων δεδαΐας των αξιοπρεπών και**

του ΦΩΚΙΩΝΑ ΚΑΨΑΛΗ

Λελογισμένων μελών— οι αγελαίοι τεντζεράδες αγρίων όφεων και κατοικιών, που οι νεόδηκτες νομοθετικές ρυθμίσεις ουδόλως συνάδουν με τη χάβρα και τις παγωμένες συνθήκες της γεωγραφικής τους κουμπουροκρατορίας;

Μετά την απρόσδοχη περιβαλλοντικώς αυτή και εν πολλοίς ψηφοκαρπολογική ευθυγράμυσή σας, με τη θέληση **των οσράτων τοπικών κοινοιών**, στην αποδοχή ή μη του πάρκου σε περιοχές καταγωγής τους, ήτοι περιοχές πενιχρότερες μεν μόνιμου εγκατομισμού, αλλά δαψυλάτερες εκλογικών καταλόγων βριθόντων και βρυχόντων ψηφοφόρων, εύλογα ανακύπτει ο εξής προβληματισμός μας: αν αύριο οι σημερινοί ευτελείς τραπεζοκόμοι των αιμοποτικών συμφερονώντων της διαπλοκής και της αναξιοκρατίας, απωλέσουν την εξουσία, αναλαμβάνοντάς την, σε τι θα φέρετε χορεύοντας τις ίδιες ζεμπεκίες;

Που το πάμε δηλαδή: για να θεωρηθεί επισημοποιημένη κάποια απόφαση του κράτους, θα πρέπει εκτός από τα επίσημα εγκριτικά στοιχεία να έχει αποτυπωμένη πάνω της και τα εύσημα κάποιας πεζοδρομιακής μούντζας; Επιδοτείτε 'σεις, ένας νεόφυτος πολιτικός, αυτοφύσιστο τελεσφορούς λαϊκισμούς, που ερροισμένιοι από την βανδαλοκρατία και τον «σοσιαλιστικό» αμοραλισμό της διαρρευομένης ήδη 20ετίας, κοντεύουν, αναχαιτίστοι τώρα πια ως άγρια περικοκλάδα, να περιπύδουν αποπνικτικά ολάκερη την κοινωνία μας; Τούτέστιν κ. Τασούλα, όταν κάτι πάψει να έχει τη διαστρεφική έλξη της ασυδοσίας, δασμολογηθεί, θερμοθετηθεί, οριοθετηθεί η εθνική του κυριότητα κι' ως εκ τούτου, καταστεί δύσπεπτο, δυσυπερβατό, πολυδύπανον και νομικός διακεκαυμένο για τους εκποητές γαΐων, τους δασοκτόνους, για τους αρίφηντους κι' απύθμενους ντορβάδες των αρματολών, για τ' ασιατικά βδελύγματα που βεβήλωσαν το άβατον του ορεινού μας περιβάλλοντος, για τους κούτουρου αληχτατζήδες και τους παρίες του νου που αδυνατούν να εκτιμήσουν την οικολογική, αισθητική, ποιητική κι' εξυγιαντική αξία μιας αδιάγγιχτης παρθένας φύσης, είναι κοινωνικά ασύμφορο;

Και βέβαια, η Υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Ροδούλα Ζήση—που ζήση ζαμάνια να τις δίνει ο Γιαραμής—επικροτούσα πλήρως τις απόψεις σας "περί γνωμοδότησεως των τοπικών κοινωνιών", ανεστέιλε περαιτέρω διαδικασίες υλοποίησης της μελέτης, αν αυτή περιφρομένη προηγουμένως εντός κοφινίου ζαρζαβατικών ανα τας οδούς, αλάνας, τούντρας, ζωοπανιγύρεις, λοταρίας, και λαχαναγοράς του Βλαστίου, δεν τύχει της αναλογής ευαρεσκείας των εκεί νταραβερίζομενων.

Έτσι, κ. Τασούλα, **πάρκο "γιοκ"**, αν γι' αυτό πρωτίστως δεν αποφανθεί: ο σύντροφος Χαλίλ Γκαφίρ ομογενής εκ Σαμαρκανδής συνδικαλιστής—κοινωνοτρόφος, η καφετζού η ξεματιάστρα, ο Μπάμπης ο μπαμπέρης, η θειά η Κατινκω η παντορολογίστρα, καθώς κι' ο περιφερόμενος σαλεπιτζής της γειτονιάς!...

Φωκίων Καψάλης
Ορειβάτης

Μήπως πρόκειται για επιχωρίους μεταναστες της **ημεδαπής**, που άλλοι, ως μέλη **συνεται-**

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Οικωνύμια Νομού Ιωαννίνων»

Επαινετικά σχόλια από τον αθηναϊκό Τύπο για το βιβλίο «Οικωνύμια του Νομού Ιωαννίνων» του συμπατριώτη καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Κώστα Οικονόμου.

Οι περισσότεροι από τους νεότερους Έλληνες που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στα αστικά κέντρα, όχι δεν θυμούνται, αλλά δεν γνωρίζουν καν τις αρχικές ονομασίες του τόπου καταγωγής τους. Σήμερα οι περισσότερες κοινότητες και οικισμοί έχουν αλλάξει ονόματα για ποικίλους λόγους, ενώ η συνένωσή τους για τη δημιουργία των «Καποδιστριακών» δήμων οδηγεί στην αφάνεια τα τοπωνύμια.

Κάποιοι, όμως, δεν αφήνουν την ιστορία να ξεγλιστρά στη λήθη. Ο πανεπιστημιακός δάσκαλος **Κώστας Ε. Οικονόμου** και η **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων** (τηλ. 26510-26230) φρόντισαν για τον τόπο τους. Την επίπονη εργασία του πρώτου εξέδωσε η δεύτερη (από την προηγούμενη διοίκηση του Ν. Ζαρμπαλά). Τιτλοφορείται «Τα οικωνύμια του νομού Ιωαννίνων» και αναφέρεται στα παλιά ονόματα των χωριών και των οικισμών πριν υποστούν τη μετονομασία των τελευταίων δεκαετιών.

Η προσπάθεια, όπως λέει στον πρόλογο της έκδοσης ο κ. Οικονόμου, ήταν επίπονη, ωστόσο είναι αναγκαία να τα γνωρίζουμε, αφού ουσιαστικά είναι οι μάρτυρες της ιστορικής διαδρομής του τόπου. Πέρα από την ετυμολογική εξήγηση ο καθηγητής καταγράφει και τη φωνητική απόδοσή τους. Για το σκοπό αυτό πραγματοποίησε πολλές επισκέψεις στα χωριά και τους οικισμούς του νομού. Το σύνολον 408. Γίνεται επίσης αναφορά στα Γιάννενα, το Μέτσοβο και την Κόνιτσα.

Από τη μελέτη προκύπτει ότι από τα 408, τα 124 είναι ελληνικής προέλευσης (ελληνόθετα), δηλαδή ποσοστό 30,39%, τα 189 είναι σλαβόθετα (46,32%), τα 18 είναι αρμουνόθετα (ρουμανβλάχικα) (4,41%), τα 74 είναι αλβανόθετα (18,14%), ενώ τουρκικά είναι μόλις 3 και το ποσοστό τους είναι 0,73%. Και αυτό γιατί, όπως παρατηρεί ο κ. καθηγητής, όσο πιο ειρηνικά ήσαν τα φύλα που πέρασαν από την περιοχή τόσο πιο πολύ επηρέασαν και την ονοματοθεσία.

(Από την ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ)

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΜΠΟΥΖΑ-ΓΙΑΝΝΗ

«ΒΛΑΧΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ -ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΣΥΡΡΑΚΟΥ»

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Η γενέθλια γη, ο τόπος που αντικρύσαμε το φως του ήλιου, οι μνήμες οι παιδικές και τα βιώματα αποτελούν θησαυρό πολύτιμο για τον καθένα μας.

– Τον δικό της θησαυρό μας φανερώνουν στο βιβλίο της η Χρυσάνθη Μπούζα-Γιαννή.

– Μισοζαγορίσια-σύζυγος του Τάκη Γιαννή από τη Βίτσα η συγγραφέας με περιή αγάπη ξεδιπλώνει στα μάτια του αναγνώστη ότι έχει σχέση με το Παλαιοχώρι Συρράκου, ένα από τα πολλά βασανιστήρια της Πίνδου.

– Σε μια νοσταλγική περιπλάνηση μας ταξιδεύει έξοχα, φυσικά κι αβίαστα στον τόπο τους, στην ιστορική αναδρομή του χωριού, στην βλάχικη γλώσσα, στο χαρακτήρα και την ψυχοσύνθεση που τους επέβαλε ο ιδιαίτερος τρόπος ζωής το «πέρα» «δώθε», στην κατοικία, διατροφή κι ενδυμασία.

– Στέκεται σε οριακές στιγμές του γάμου, της γέννησης, του θανάτου, στις γιορτές και σε τα πανηγύρια.

Ξαναθυμάται, με συγκίνηση που μας την μεταδίδει, τα βλάχικα παραμύθια που την σημάδεψαν και την απασχόλησαν σ' όλη της τη ζωή, καθώς και τα ξεχασμένα παιχνίδια και τα σχολιαρούδια.

Καταξιωμένη λογοτέχνης, πτυχιούχος της Παντείου και της Νομικής έχει ασχοληθεί με τη λαογραφία και την ποίηση κι έχει μεταφράσει βλάχικα παραμύθια. Έχει πάρει έπαινο ποίησης από την Πανελλήνια Ένωση λογοτεχνών και μιλά γαλλικά, γερμανικά και ρουμανικά.

Μ' αυτά τα εφόδια το βιβλίο τους αποτελεί απόκτημα για τον τόπο της, και τους μελετητές ενός ξεχωριστού πολιτισμού, της βλάχικης ζωής και γλώσσας.

Εμάς τους αναγνώστες της, με την ωραία στρωτή γλώσσα της, μας συνεπαίρνει η αγάπη για τον τόπο της κι η μοσχοβολιά μιας ζωής που έφυγε ανεπιστρεπτή.

ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΥΜΦΗΣ

Γιάννινα 8 Απρίλη 2003

Αγαπητό «Ζαγόρι μας»

Στο τελευταίο φύλλο σου (Μαρτίου ε.ε., αριθ. 299, σελ. 13) ο φίλος κ. Φίλιππος Μητσιμάρης με άρθρο του ξαναφέρνει στην επικαιρότητα το θέμα της μετονομασίας του Δήμου Τύμφης με όνομα, που να περιέχει τη λέξη «Ζαγόρι» (θέμα που τόσο απασχόλησε εμάς τους Ζαγορίσιους και πέρασε από τις σελίδες σου τα τελευταία πέντε χρόνια) και, αφού αναφερθεί σύντομα σε κάποια «Ιστορικά» και κάνει έναν «Σχολιασμό γεγονότων», καταλήγει στην εξής πρόταση:

«Έχοντας υπόψη το πρόγραμμα της τωρινής πλειοψηφίας του Δημοτικού Συμβουλίου Τύμφης και κατά συνέπεια την εκφρασμένη θέση της να προχωρήσει, το συντομότερο, στην αλλαγή της ονομασίας του Δήμου μας, με αίτημα ευθύνης και με το δικαίωμα του ενεργού πολίτη προτείνω ως ονομασία το «Δήμος Βορείου Ζαγορίου».

Στη συνέχεια παραθέτει τα επιχειρήματά του, για να στηρίξει την πρότασή του.

Δεν διστάζω, αγαπητό «Ζ» μας, ευθύς εξαρχής να σου δηλώσω ότι συμφωνώ με την πρόταση του κ. Φ. Μητσιμάρη, γιατί, όσο κι αν σκέφτηκα, δεν μπόρεσα να βρώ κανένα άλλο πιο ταιριαστό τίτλο για το Δήμο Τύμφης που απαραίτητα να περιέχει τον όρο Ζαγόρι, αν και δέχομαι αυτό που γράφει συνεχίζοντας ο κ. Φ. Μητσιμάρης ότι: «Η ονομασία Δήμος Βορείου Ζαγορίου δεν αποτελεί ιδανική λύση». Ίσως κάποιοι άλλος σκεφθεί πιο κατάλληλη.

Παρά ταύτα, αγαπητό «Ζ» μας, είμαι υποχρεωμένος να θυμίσω, για την ιστορία, ότι την ίδια ακριβώς πρόταση είχε κάνει ο αποστολέας της παρούσας επιστολής με άλλη επιστολή του προς την εφημερίδα «Ηπειρος» με ημερομηνία 27 Μάρη 1997, την οποία δημοσίευσες και συ στο φύλλο του Ιουνίου (αριθ. 230) του ίδιου έτους. Την ίδια πρόταση επανέλαβε και ο δικός σου Σάββας στο φύλλο σου του Οκτωβρίου 1997-αριθ.234. Όσο αφορά δε στα επιχειρήματα που παραθέτει ο κ.Φ. Μητσιμάρης, για να αιτιολογήσει την πρότασή του (μας), όπως το ότι ο νέος τίτλος δεν πρέπει να είναι προϊόν συμβιβασμού –Δήμος Τύμφης Ζαγορίου– για το διάλογο που πρέπει να γίνει και για καθετί άλλο, αλλά και για μερικά άλλα ζητήματα, που συνδέονται με το πρόβλημα των τίτλων των Δήμων μας, μπορεί ο ενδιαφερόμενος πολλά να διαβάσει στα φύλλα σου από τότε, που ο δικός σας ο Σάββας πρώτος άνοιξε τη συζήτηση για τις συνενώσεις των κοινοτήτων (φύλλο αριθ. 233 Νοεμβρίου 1996). Ανάμεσά τους και δικό μου από τα οποία σημειώνω ιδιαίτερος τα παρακάτω: α) **Συνενώσεων Κοινοτήτων Ζαγορίου, συνέχεια** (φ. 233, Σεπτέμβριος 1997, σ.4 και 7), β) **Συνενώσεις Κοινοτήτων Ζαγορίου-συνέχεια και τέλος** (φ.238-239, Φεβρουάριος-Μάρτιος 1998, σ.12-13) με εκτενή ανάλυση των τίτλων των Δήμων, γ) **Μικρά, αλλ' όχι ασήμαντα αριθ. 5** (φ.242 Ιούνιος 1998), δ) **Ολίγα (ή πολλά) τινά περί Τύμφης, Τυμφαίης και Τυμφαίων** (φ.248, Δεκέμβριος 1998 σ.4-5) –για να μη βρεθούμε.... στα Τρίκαλα, ε) **Μικρά, αλλ' όχι ασήμαντα αριθ. 6** (φ. 251, Μάρτιος 1999, σ. 10), με ειδικό για την μετονομασία του Δήμου Τύμφης δί-σπλο σημείωμα, στ) **Και το όνομα αυτού: Δήμος Ζαγορωχωρίων** (φ.259, Νοέμβριος 1999, σ. 6) για το μέλλον κάθο εκείνης της απόφασης-πρότασης του Δήμου Τύμφης και ζ) **Το Κεντρικό Ζαγόρι** (φ. 295, Νοέμβριος 2002 σ.12).

Η αναφορά στους «προλαλήσαντας», ως τους πούμε έτσι, είναι υποχρέωση εκείνου που γράφει, όταν το γραφτό του δεν είναι πρωτότυπο, δηλαδή το θέμα ή η άποψη του θέματος που παρουσιάζει δεν έχει απασχολήσει άλλον. Εξίσου υποχρεωτική είναι η ίδια αναφορά και για τους έχοντες τη φροντίδα της σύνταξης του εντύπου, που δημοσιεύει το κείμενο, ιδιαίτερα όταν όμοια κείμενα έχουν δημοσιευθεί στο ίδιο έντυπο. Ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση η παράλειψη που παρατηρήθηκε δεν μειώνει τη σημασία του δημοσιεύματος και της θέσης που παρουσιάζει, αλλ' ούτε την προσωπικότητα και το ήθος του συγγραφέα του, που είναι γνωστός για τον ένθεο ζήλο με τον οποίο προβάλλει και υποστηρίζει τα δίκαια του Ζαγορίου και των Ζαγορισίων.

Αλλά πριν κλείσω το γράμμα μου, βρίσκω απαραίτητο να αναφερθώ σε δυο ακόμη πράγματα. Το ένα είναι ο διάλογος για την επιλογή του νέου ονόματος του Δήμου Τύμφης, που εντούτοις (ο τωρινός) διαθέτει κάποια ομορφιά με τη συντομία του. Θα παρακαλέσω τους διοικούντες το Δήμο και ιδιαίτερα το φίλο Δήμαρχο κ. Σουκουβέλο να μη βιαστούν. Αλλά να συντήσουν μian επιτροπή, η οποία να ασχοληθεί με το πρόβλημα, να συγκεντρώσει όλες τις γνώμες που θα κατατεθούν και να καταλήξει στην τελική πρόταση. Δεν βλέπτε, αν περιμένουμε πέντε-έξι μήνες ακόμη. Το άλλο απευθύνεται και στους τρεις Δήμους μας. Υποβάλλω τη γνώμη να συστήσουν ο καθένας τους Ζαγοριακή βιβλιοθήκη με βιβλία για όλα τα χωριά του Ζαγορίου. Ένας υπάλληλος να βιβλία για όλα τα χωριά του Ζαγορίου. Ένας υπάλληλος να συγκεντρώνει κάθε δημοσίευμα σε φακέλους κατά θέμα. Σε δεδομένη στιγμή θα τους είναι πολύ χρήσιμα. Απαραίτητοι οι τόμοι του «Ζαγορίου μας».

Αυτά και Σε χαιρετώ
Βύρων Βαρζώκας

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΠΑΓΙΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ: ΣΤΟ Π.Ε.Π. Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΛΑΪΣΤΑ

Με απόφαση που υπέγραψε ο Περιφερειάρχης κ.Π. Παπαδόπουλος εντάχθηκε στο περιφερειακό Επιχειρησιακό πρόγραμμα Ηπείρου το έργο «Βελτίωση-Ασφαλτόστρωση 25ης επαρχιακής οδού ως Λαίστα» με προ-υπολογισμό 4.290.000 ευρώ.

Με το έργο αυτό, που ως φυσικό αντικείμενο έχει την κατασκευή οδού μήκους εννιά χλμ., πρόκειται να συνδεθεί η απομονωμένη κοινότητα της Λαίστας με το λοιπό επαρχιακό δίκτυο των Ζαγορωχωρίων.

Σημαντική στη θετική αυτή εξέλιξη ήταν η συμβολή τόσο του νομάρχη Αλέκου Καχριμάνη όσο και του δημάρχου Τύμφης Γιώργου Σουκουβέλου ο οποίος σε γραπτή του δήλωση αναφέρει:

«Ένα πάγιο αίτημα των κατοίκων της περιοχής, ύστερα από πολλά χρόνια βρίσκεται πλέον στην τελική ευθεία της ικανοποίησής του.

Ο δρόμος από διακλάδωση Ηλιοχωρίου-Βρυσσχωρίου έως Λαίστα ασφαλοστρώνεται ύστερα από πολλά χρόνια βρίσκεται πλέον στην τελική ευθεία της ικανοποίησής του.

ΝΕΑ ΤΩΝ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

Οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού μου μαζί με τους νέους του πολιτιστικού μας συλλόγου και αρκετούς Δοβριανίτες Γιαννιώτες ξεφάντωσαν και γλάνθησαν καλά στον 8 Μαρτίου 2003 παραμονή Τυρνής.

Άναψαν μεγάλη φωτιά με άφθονα ξύλα και πουνάρια.

Τα πουνάρια τα έκοψαν από την περιοχή του Αγιάννη την Σεπετούρα μας. Χωρίς Ντραγάτες το χωριό σήμερα, για να γίνουνται καυγάδες, όπως τα παλαιά χρόνια. Η φωτιά άναψε στο πρώην σχολικό κήπο και όχι στις ρούγες. Το ξημέρωσαν...

Οι συμμετέχοντες περισσότεροι από τριακόσια άτομα. Την φωτιά την χάρηκαν και αρκετοί τουρίστες από τους ξενώνες της «ΑΛΚΗΣΤΗΣ και ΒΙΡΓΙΝΙΑΣ». Τα κινητά τους τηλέφωνα, ήταν συνέχεια ανοικτά για να ενημερώνουν τους δικούς τους. Και να ειδοποιούν να έρχονται και άλλοι.

Ακούστηκαν όλα τα τραγούδια (Νύχτα ήταν που χορεύαμε, Μηλιτσα και άλλα όπως και τα βωμόλογα του παλαιού καιρού).

Αείζουν συγχαρητήρια στον Γληγόρη την Κούλα στον Τάκη την Σούλα, στην οικογένεια Γκάνου, στην οικογ. Οικονόμου, που επιμελήθηκε μετά από πολλά χρόνια και άναψε το εικόνισμα στον Αγιάννη και σε όλους τους χωριανούς μας.

Μάρτιος 2003

Μιχάλης Κομπάρος

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Απάντηση σε δημοσίευμα

Στο προηγούμενο τεύχος της εφημερίδας μας «ΖΑΓΟΡΙ». Ο κος Μιχ. Κομπάρος δήλωσε ότι δεν εμνημονεύθησαν κατά το μνημόσυνο Αλεξ. Γερονίμης 6/12/2002 οι υπόλοιποι ευεργέτες του χωριού μας.

Τον πληροφορώ ότι το μνημόσυνο αυτών γίνεται το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου και αυτό το γνωρίζει και ο ίδιος.

Τσολάκης Φρίζος

Επιστολές

Αθήνα 29-3-2003

Κύριε Διευθυντά,

Αφορμή για να σας γράψω, στάθηκε το δημοσίευσμά σας στο «Ζαγόρι μας» για το βιβλίο «Πορεία Γενναίων» του κ. Βασ. Αρχιμανδρίτη, στο τεύχος Φεβρουαρίου ε.ε. Πριν κυκλοφορήσει το βιβλίο, το είχα διαβάσει. Μου το έδωσε ο αγαπητός φίλος κ. Αρχιμανδρίτης, τον οποίο, θέλω και δημόσια να συγχαρώ για το υπέροχο, γλαφυρό του γράψιμο, αλλά ακόμα και γιατί συμπεριέλαβε στο τέλος του βιβλίου του ένα κεφάλαιο σχετικά με την άφιξη και τον ενταφιασμό των οστών του πατέρα μου Συνταγματάρχου Μαρ-δοχαίου Φριζή, από την Αλβανία εδώ στην μητέρα πατρίδα.

Με την ευκαιρία αυτή, επιτρέψτε μου, να σας μεταφέρω το παράπονό μου για τον Δήμο Ιωαννίνων, ο οποίος δυστυχώς δεν έχει τιμήσει τον μεγάλο ήρωα του 1940, εκτός από ένα δρομάκι που φέρει τ' όνομά του. Έγραψα στον Δήμαρχο Ιωαννίνων, προ καιρού, να ενδιαφερθεί για το θέμα. Δυστυχώς ούτε απάντηση δεν πήρα. Είχα προτείνει ν' αναγερθεί ανδριάντας του συνταγματάρχη Φριζή στα Ιωάννινα, απ' όπου ξεκίνησε την πορεία του προς τον ένδοξο θάνατό του.

Ελπίζω, πως ίσως και με την δική σας παρότρυνση να γίνει πραγματικότητα η πρότασή μου προς τον Δήμο.

Και πάλι συγχαρητήρια στον κ. Αρχιμανδρίτη για το καταπληκτικό του βιβλίο που πρέπει να διαβάσει κυρίως από τους νέους μας, για να μάθουν την ιστορία μας, μέσα από την πηγή της.

Με ξεχωριστή τιμή
Ιάκωβος Μ. Φριζής
Π. Μελά 38, 15343 Αγ. Παρασκευή

ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Οι μαθητές του 5ου Γυμνασίου φύτεψαν δένδρα

ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΕΡΑ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ έδωσαν και φέτος το παρόν οι μαθητές του 5ου Γυμνασίου Ιωαννίνων.

«Αγαπάμε ο περιβάλλον, είπαν, θέλουμε περισσότερο πράσινο

και λιγότερο ται- μέντο ανθρώπι- νες καθαρές πό- λεις που να περι-βάλλονται από πράσινο. Βλέπου- με τους ακάλυ-πτους χώρους των πολυκατοι- κιών να είναι απε- ριποίητοι σκουπι-δότοποι. Ας φυτέ- ψουμε έναν θα- μνο, ένα μικρό δένδρo, για μας και τα παιδιά μας».

Οι μαθητές έχουν υιοθετήσει το χώρο γύρω από το άγαλμα της Ζαγορίσις γυναίκας στην περιοχή Ζαγορίου.

Φέτος η Γ' Γυμνασίου με τον Διευθυντή κ. Μπασογιάννη και την καθηγήτρια κ. Στεργίου συνέχισαν την δενδροφύτευση στην ίδια περιοχή.

Στο πλευρό τους έχουν και τον δήμαρχο Κεντρικού Ζαγορίου κ. Παπαναστασίου που τους παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια.

Με θλίψη διαπίστωσαν ότι πολλά από τα δένδρα που είχαν φυ-τέψει και είχαν ριζώσει, βρέθηκαν σπασμένα από ανθρώπινα χέρια ή καταστραμμένα από ζώα, πιθανόν αιγοπρόβατα που βόσκουν εκεί γύρω.

Ετσι παρακάλεσαν τον κ. Παπαναστασίου να μεριμνήσει για την περίφραξη του όμορφου αυτού χώρου, την γενικότερη αναμορφω-ση του, και την απομάκρυνση των σκουπιδιών που πέταξαν εκεί άνθρωποι που δεν σέβονται ούτε την ιστορία ούτε το περιβάλλον.

Τα παραδοσιακά προϊόντα του Ζαγορίου

Οι πίτες

Οι περίφημες ζαγορίσιες πίτες, όπως η τυρόπιτα και η αλευρόπιτα. Μπορείτε να επισκεφθείτε το μαγαζί «Η Πίτα της Κικίτσας» στο Μονοδέντρι. Το ξεκίνησε η κ. Κικίτσα ως καφενείο το 1958, για να προσφέρει φιλοξενία στους λιγδοστούς τότε, και κυρίως ξένους, επισκέπτες της περιοχής. Θεωρείται το πρώτο μαγαζί στα Ζαγόρια. Λόγω των οικονομικών δυσκολιών σε σκείνη τη μεταπολεμική πε- ρίοδο, η πίτα ήταν όχι μόνο νόστιμο αλλά και εύκολο φαγητό, αφού απαιτούσε μόνο βασικά υλικά: αβγά, αλεύρι, βούτυρο και φέτα. Σή-μερα, η συνταγή της αλευρόπιτας στο μαγαζί δεν έχει αλλάξει. Κα- θήστε στο μαγαζί κάτω από τα πλατάνια, απολαύστε την ομορφιά του χωριού όσο φτιάχνεται επί τόπου η πίτα σας. Ύστερα από 20 λεπτά θα απολαμβάνετε την παραδοσιακή και νόστιμoτατη πίτα της Κικίτσας, που έχει ετοιμαστεί ειδικά για εσάς. Μπορείτε να πα- ραγγείλετε την πίτα της Κικίτσας από οπουδήποτε στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τα γαλακτοκομικά προϊόντα

Φέτα, γιαούρτι, ξινόγαλο, γκυζα, φρέσκο βούτυρο.

Στο Ζαγόρι παρασκευάζονται επίσης σπιτικά γλυκά και μαρμε- λάδες καθώς και μέλι από βουνίσια αγριολούλουδα.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Το Σάββατο 15 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα ο καθιερωμένος τα τελευταία χρόνια χειμερινός χορός της Αδελφότητάς μας. Σε ένα πολύ ζεστό και όμορφο περιβάλλον συγκεντρώθηκαν σχεδόν όλοι

κό Συμβούλιο αποφάσισε να απονείμει τιμητικές πλακέτες, σε όλους όσους συμμετείχαν στα Δ.Σ. της Αδελφότητας από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα και που συνέβαλαν στο να διατηρηθεί η Αδελφότητα ζωντανή

Ο πρόεδρος της Αδελφότητας Βασίλης Π. Στεργίου στον σύντομο λόγο του τη βραδιά του χορού.

οι χωριανί που ζουν στην Αθήνα, αλλά και αρκετοί φίλοι του χωριού μας και διασκέδασαν με την καρδιά τους. Πραγματικά η επιτυχία που σημείωσε φέτος ο χορός μας ξεπέρασε κατά πολύ

και δραστήρια. Ήταν μια πρωτοβουλία που ο περισσότερος κόσμος χαίρεται με φανερό ενθουσιασμό και που πυροδότησε στη συνέχεια το γλέντι. Η χαρά μας ήταν μεγάλη που

Στιγμιότυπο από την απονομή των τιμητικών πλακετών.

τις προσδοκίες μας. Το κέφι και ο χορός ήταν οι κύριοι πρωταγωνιστές της πολύ όμορφης αυτής συνάντησης.

Η βραδιά ξεκίνησε δυναμικά με ένα εξαιρετικά σημαντικό γεγονός.

Με αφορμή τη συμπλήρωση των 20 χρόνων συνεχούς και ενεργής δράσης της Αδελφότητάς μας (ο πρώτο Δ.Σ. συστάθηκε το 1983), το παρών Διοικητι-

βλέπαμε τον κόσμο να διασκεδάσει με τόσο ενθουσιασμό και να περιγράφει αυτή τη βραδιά ως τον καλύτερο χορό της Αδελφότητας τα τελευταία χρόνια. Θα θέλαμε γι' αυτό να σας ευχαριστήσουμε όλους ειλικρινά, τόσο για τη συμμετοχή σας όσο και για τα καλά σας λόγια που αποτελούν για μας δέσμευση για ακόμα καλύτερες στιγμές στο μέλλον.

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Η γιορτή της εκκλησιάς της Ευαγγελίστριας

Όπως κάθε χρόνο τέτοια εποχή, γιορτάστηκε και φέτος στο χωριό μας το γραφικό εκκλησάκι της Ευαγγελίστριας. Παρά το πρόσφατο ξαφνικό πένθος του έπληξε το χωριό μας με τον ανεπάντεχο θάνατο του εξέχοντα συγχωριανού μας Κωνσταντίνου Κολακέ, πολλοί ήταν αυτοί που ανηφόρισαν και φέτος στην πλαγιά του λόφου Καστράκι όπου και δεσπόζει το μοναχικό ξωκλήσι για να ζητήσουν τη χάρη της Δέσποινας μας της Παναγιάς.

Ο καλός καιρός ήταν σύμμαχος σε όσους αποφάσισαν εκείνη τη μέρα να παρευρεθούν εκεί. Μετά το τέλος της λειτουργίας, ο κύριος Κωνσταντίνος Σουρλούκας προσέφερε στους παρευρισκόμενους τηγανητές πέστροφες εις μνήμην του αδελφού του Γεώργιου, ενώ η Αδελφότητα του χωριού μας πρόσφερε όπως κάνει κάθε χρόνο λουκούμι και τσίπουρο.

ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

Μετά τις αρχαιρεσίες που έλαβαν χώρα στην Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το νέο Δ.Σ. έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Ερμηνεία Φωτιάδου
Αναπλ. Πρόεδρος: Γεώργιος Βρέλλης
Αντιπρόεδρος & Εφορος Λογοτεχνίας: Χρήστος Σκανδάλης
Γενικός Γραμματέας: Βασίλειος Κονιτσιώτης
Ταμίας: Τένης Παναγιωτίδης
Εφορος Εικαστικών: Ελευθερία Τζιάλλα - Μάντζιου
Εφορος Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων: Στέφανος Ντόβας
(Από την Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών)

ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΦΕΔΡΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μετά τις αρχαιρεσίες που έλαβαν χώρα στη Λέσχη Αξιωματικών Φρουράς Ιωαννίνων, το νέο Δ.Σ. που προήλθε από τις εκλογές συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Κωμίνος Βαρζώκας
Αντιπρόεδρος: Ναπολέων Οικονόμου
Αντιπρόεδρος Β' & Υπεύθυνος Τύπου: Βασίλειος Κονιτσιώτης
Γενικός Γραμματέας: Αχιλλέας Κωστούλας
Ειδικός Γραμματέας: Γρηγόριος Κοσίνας
Ταμίας: Ιωάννης Στούπης
Ταμίας Βοηθ.: Λάμπρος Βλάχος
Υπεύθ. εκδηλώσεων: Γεώργιος Βαζαλούκας
Υπεύθ. θεμάτων εκπαίδευσης: Μιχαήλ Ζαφειρίδης
Υπεύθ. Δημοσίων Σχέσεων: Κων/νος Βέλιας
— Εκλέκτορες για ΑΠΟΕΑ: Ιωάννης Στούπης και Ηλίας Πλιώτας
(Από το Δ.Σ. του Συνδέσμου)

Τι μπορείτε να δείτε επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι

• **ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ** στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων, τηλ. 26530 71573 Ώρες λειτουργίας 10.00-17.00 καθημερινά εκτός Δευτέρας. Έκθεση φωτογραφίας «Ρωσία 100 χρόνια», μέσα από μοναδικές συλλογές των μεγαλύτερων φωτογραφικών πρακτορείων του κόσμου. Γενική είσοδος. 1.47 Ε.

• **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.** Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοιχτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Τρίτη-Πέμπτη, Κυριακή 10.30-18.00 και Παρασκευή-Σάββατο 11.00-15.00, 16.00-19.00 τηλ. 2653041071.

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Θάνατοι

— Σε πένθος βαρύ έριξε το χωριό μας στις 21 Μαρτίου ο ξαφνικός και ανεπάντεχος θάνατος του αγαπημένου χωριανού μας **Κωνσταντίνου Κολακέ** σε ηλικία μόλις 67 ετών. Η Αδελφότητα του Αγίου Μηνά εκφράζει τα βαθύτατα και ειλικρινή συλλυπητήρια της στην οικογένεια και όλους τους οικείους του.

Αντί στεφάνου θα κατατεθεί από μεριάς μας χρηματικό ποσό για κοινωνοφελείς σκοπούς.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της γης που τον σκεπάζει.

Αδελφότητα Αγίου Μηνά Ζαγορίου Ιωαννίνων

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Γεννήσεις

— Η χωριανή μας **Ευδοξία Μπίκα-Σκόδρα** έγινε για τρίτη φορά γιαγιά.

Η κόρη της απέκτησε χαριτωμένο κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς παππούδες και γιαγίες να τους ζήση.

Ιδιαίτερα στην γιαγιά Ευδοξία και Λάσκαρη να την χαρούν και νυφούλα.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΜΠΑΡΟΣ

— Η **Ναυσικά Μπίκα-Τσέλα** έφερε στο κόσμο χαριτωμένο αγοράκι να τους ζήση.

Στον Τάκη και τη Σούλα να το

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ ΣΤΗ ΜΑΚΡΙΝΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Λάβαμε μια φωτογραφία από το Σίδνεϋ, από τη μακρινή Αυστραλία. Σ' αυτή φαίνονται η νουνά, το σόι του γαμπρού, ο Ορέστης, ο ξάδελφός μας ο Χρήστος ο Ζαρόπουλος και η Μαρία που στην Αθήνα, τα παιδιά του, τη χαροκαμένη μάνα του, τ' αδερφία του, για όλους εμάς που τον αγαπήσαμε και μας αγάπησε και θα τον θυμόμαστε πάντα.

Νίκο αγαπημένε. Ας είναι ελαφρύ το χόμα της ακριτικής Θράκης που σε σκεπάζει.

Δημήτριος και Βασιλική Γκερλέ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

μεγαλώνουν και να το χαίρονται στον αιωνόβιο πλάτανο του χωριού μας.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΜΠΑΡΟΣ

Θάνατοι

— Στις 10 Απριλίου 2003 πέθανε στα Γιάννενα η χωριανή μας **Χρυσούλα Κίμωνα Οικονόμου** πλήρης ημερών. Η νεκρώσιμη ακολουθία και η ταφή της, έγινε την επομένη, στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κοπάνων. Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Γιαννιώτικης γης που την σκέπασε.

Μ.Γ.Κ.

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

Συλλυπητήρια

— Στην αγαπητή μας **Ανίκα**, το σύζυγό της **Φίλιππα** και τα παιδιά τους τα θερμά μας συλλυπητήρια για το θάνατο του θείου μας **Γιάννη Κοντούρη**, που πάντα θα θυμόμαστε.

Οικογ. Κώστα Βασιλείου (Σίδνεϋ Αυστραλίας)

— Τα συλλυπητήριά μας, επίσης, στους οικείους των συγχωριανών μας **Φάνη Στάρρα** και **Καλιόπης Στάρρα** που πρόσφατα απεβίωσαν.

Οικογ. Κώστα Βασιλείου Σίδνεϋ Αυστραλίας

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ Συλλυπητήρια

— Στην οικογένεια της συμπατριώτισσας (εκ μητρός) **Νίκης Λάππα - Μαρούφως** και του συζύγου της, εκφράζουμε τα ειλικρινή συλλυπητήριά μας για το θάνατο της γνωστής και Ευγενούς Γιαννιώτισσας Ευτυχίας Μαρούφως σύζυγο του αείμνηστου γιατρού Αχιλλέα Μαρούφου.

«Το Ζαγόρι μας»

Αντί μνημοσύνου

— Πρόσφατα απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη η θεία μας **Ερασμία Τριανταφύλλου**. Υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της στέλνουμε στον Ιερό Ναό των Ταξιάρχων Κάτω Πεδινών εκατό ευρώ.

Γιάννης Τζόκας-Ουρανία

ΚΗΠΟΙ Γεννήσεις

— Στα ανήψια μας και εξαδέλφια μας **Θανάση** και **Έφη Βλαχοπούλου**, για τη γέννηση της πρωτότοκης κόρης τους, τις θερμότερες ευχές να τους ζήσει και να είναι πάντα υγιείς και τυχερή.

Επίσης στους ευτυχείς παπούδες Βαγγέλη και Μήνα Βλαχοπούλου και Βασίλη και Λένα Ιγνατιάδου ευχόμαστε να τους ζήσει η εγγονούλα και η χαρά της να είναι παντοτεινή.

Οικογένεια Γιάννη Τσεκούρα

ΚΟΥΚΟΥΛΙ Θάνατοι

— Απεβίωσε προ ημερών στην Αθήνα η καλή μας χωριανή **Θάλεια Τολιδή του Μιχαήλ**.

Η Θάλεια πολλά έχει προσφέρει στην εκκλησία μας, στο χωριό και στην αδελφότητα.

Ας είναι αιωνία η μνήμη της Ο πρόεδρος της αδελφότητας Γιάννης Βακάμης

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ Συγχαρητήρια

— Στον Φραγκαδιώτη επιστήμονα επιμελητή της ορθοπαιδικής κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Χατζηκώστα **Κων/νο Παπακωστίδη**, δημότη του Δήμου μας, που επικεφαλής χειρουργικής ομάδας αντιμετώπισε με επιτυχία τρίωρη επέμβαση την περίπτωση μου, μετά το πρόσφατο ατύχημά μου στις 18 Μάρτη του 2003 και πάτησα και πάλι στα πόδια μου: ΘΕΡΜΑ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ! και ευχαριστήρια πολλά.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΝΙΚΟΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ ΜΑΡΓΙΟΛΗΣ

Έκλεισαν δυο μήνες που μας άφησες Νίκο πολυαγαπημένε, και μούρχονται στο νου οι στίχοι του ποιητή Μίλτου Σαχτούρη.

«Δεν έχω γράψει ποιήματα δεν έχω γράψει ποιήματα Μόνο σταυρούς μόνο σταυρούς σε μνήματα καρφώνω.

Όλο και πιο συχνά οι αγαπημένοι αραιώνουν. Έτσι μούλαχε σε μένα ο κλήρος να σε νεκρολογίσω. Ψηλός και βεργολυγερός, πάντα χαμογελαστός και ωραίος. Επιτυχημένος πολιτικός μηχανικός με λαμπρή καριέρα στην Αλεξανδρούπολη, καταξιωμένος και αγαπητός απ' όλη την κοινωνία της ακριτικής πόλης. Παντρεμένος με τη φιλόλογο Αθηνά Γκλιάρη δημιούργησε ωραία οικογένεια με τα δυο του παιδιά τον Πολυχρόνη και τον Παναγιώτη.

Το αδυσώπητο δρεπάνι του χάρου τον πήρε γρήγορα από κοντά μας, με ανεκπλήρωτα όνειρα για τα Γιάννενα και το Σκαμνέλι μας.

Ο πόνος και ο θρήνος είναι μεγάλος για την αγαπημένη του Αθηνά, τα παιδιά του, τη χαροκαμένη μάνα του, τ' αδερφία του, για όλους εμάς που τον αγαπήσαμε και μας αγάπησε και θα τον θυμόμαστε πάντα.

Νίκο αγαπημένε.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της ακριτικής Θράκης που σε σκεπάζει.

Κώστας Γ. Θεοδοσίου

Αθήνα 30 Μαρτίου 2003

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΩΡΕΩΝ
(Ιανουάριος-Μάρτιος 2003)
ΓΙΑ ΤΟΝ Ι.Ν.
ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

— Φιλομήλα Δάλλα-Μπάσιου
(εις μνήμην του συζύγου της
Χρήστου Μπάσιου) 150.00

— Πιπίτσα και Παύλος Εμμανουήλ
(εις μνήμην Βασιλείου
Γιαννόπουλου) 30.00

— Δανάη Πριμηκύρη 50.00

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

— Αγλαΐα Λευθεριώτου-Βολογιαννίδου 300.00

— Φρόσω Βλαστού-Δούση 60.00

— Ιωάννης Καψάλης 15.00

— Κωνσταντίνος Βλαστός 30.00

— Σταμάτης Εμμανουήλ 30.00

— Δημήτρης Γκέλμπας 20.00

— Βούλα Γκέλμπα 20.00

— Δημήτρης και Προκόπης
Γκογιάννος 20.00

— Ευάγγελος Μπόνος 20.00

— Αναστασία Μελά 20.00

— Η κ. Ανδρομάχη Βούδα-Μαθά πρόσφερε το ποσό των 100 Ευρώ στη μνήμη των θείων της Θεοδώρου και Ελένης Βούδα και 80 Ευρώ στη μνήμη του πατέρα της Πέτρου Βούδα και της θείας της Παρασκευής Βούδα-Βαβαρέτου για τις ανάγκες του παρεκκλησίου της Αγίας Παρασκευής Ελαφοτόπου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

— Ο κ. Ιωάννης Τζόκας πρόσφερε το ποσό των 150 Ευρώ για τις ανάγκες του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

Ευχαριστήριο

— Η κ. Αγλαΐα Δ. Βολογιαννίδη-Λευθεριώτη πρόσφερε στον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου το ποσό των 300 ευρώ στη

μνήμη του αναδόχου της Νικολάου Μ. Σακελλαρίδη και του σεβαστού της δασκάλου Κων/τίνου Ν. Γκράτζιου.

Το Δ.Σ. του Α.Ο. Ελαφοτόπου την ευχαριστεί

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Η Θάλεια και η Ασπασία Σβώλου πρόσφεραν στην εκκλησία κοιμήση της Θεοτόκου 50 ευρώ στη μνήμη της αγαπητής τους ανηψιάς Θάλειας Τολίδου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

— Σαν σήμερα 27 του Μάρτη 1941 έμεινε στα βουνά της Αλβανίας ένα παλικάρι από το χωριό μας, ο Γιάννης ο Σβώλος, ο Γιάγκος μας. Οι αδελφές του που στον Α' παγκόσμιο πόλεμο έχασαν και τον πατέρα τους, σαν μνημόσυνο έδωσαν στην αδελφότητα 50 ευρώ.

Η αδελφότητα τις ευχαριστεί θερμά. Το χώμα της πατρίδας θα είναι πάντα ελαφρό για τους δικούς των και η μνήμη των αιωνία.

Για την αδελφότητα
Ο πρόεδρος
Γιάννης Βακάμης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

50 Ευρώ

Στουκίδης Μ. Δημήτριος

35 Ευρώ

Καζαντζή Γλυκερία

30 Ευρώ

Βασιλα Ελένη
Ζηκοπούλου Άρτεμη
Λέκκος Δημήτριος
Σπυροπούλου Γλυκερία
Τσουμάνης Χρήστος
Χαντόλιος Νικόλαος

25 Ευρώ

Δέμκα-Μπίκη Όλγα
Δέμκα Σανοζίδη Βασιλική

20 Ευρώ

Ζωρδούμη-Παπαγγέλη Αλεξάνδρα
Καλύβας Επαμεινώνδας
Καραγιαννοπούλου Ερατώ
Παγούνη-Μαστοροπούλου Μάγδα
Παπακώστας Χριστόφορος
Παλασοπούλου Ματούλα
Παπακώστα-Φίλου Μαίρη
Παπαβασιλείου Μιχαήλ
Σβώλου Ασπασία
Σουλτάνης Βασίλειος
Σταμούλης Ηλίας
Τσολάκης Φρίξος

Τζουμάκας Μιχαήλ
Χόρεβας Δημήτριος

15 Ευρώ

Βούρβος Παναγιώτης
Θεοδοσιού Γ. Κων/νος
Καψάλη Βερτοδούλου Αγγελική
Καψάλη Βερτοδούλου Ιουλία
Μασούρα Ανδρομάχη
Πατσιούρας Γεώργιος
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ

10 Ευρώ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΠΕΤΡΙΩΤΩΝ
«ΠΡΟΟΔΟΣ»
Γεωργίτσης Τέλης
Γιαννώρας Νικόλαος
Ζαμπαλάς Κων/νος
Κύρκος Νικόλαος
Κρυστάλλη-Βλάχου Άννα
Λατίνου Καλυψώ
Παπανικολάου Νικόλαος
Παπαδημητρίου Κων/τίνα
Ράπτη Μαρία
Σίμου Ευθαλία
Σωτηριάδου Ανθήτη
Τζιάσιος Αντώνιος
Τζιόβα-Δουλάνη Φωτεινή
Τσιομίδη Σταυρούλα
Φανίτσιου Ευτέρπη

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★
ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Πρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ
Μέλος

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόφου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★ Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗΣ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΜΑΣ

Η Ι.Λ.Ε.Ζ. και «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», διοργανώνουν και φέτος την τετραήμερη εκδρομή τους. Το πρόγραμμα έχει ως εξής:

1η μέρα, Παρασκευή 23 Μαΐου, ώρα 7 π.μ. αναχώρηση από τη Νομαρχία. Ιωάννινα - Άργος - Ναύπλιο (Διανυκτέρευση Τολό).

2η μέρα, Σάββατο 24 Μαΐου: Ναύπλιο - Μονεμβασία, ξενάγηση ολοήμερη, επιστροφή στο Τολό (Διανυκτέρευση)

3η μέρα, Κυριακή 25 Μαΐου: Ναύπλιο - Πόρτο Χέλι - Με φέρυ μπότ Σπέτσες - Ύδρα. Επιστροφή Λουτράκι (Διανυκτέρευση)

4η μέρα, Δευτέρα 26 Μαΐου: Πρωινή ξενάγηση στην πόλη - Καλάθρυτα - Μέγα Σπήλαιο - Αγία Λαύρα. Επιστροφή στα Γιάννινα.

ΕΞΟΔΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: Ευρώ 165,00 ευρώ το άτομο με πρωινό και εισιτήρια φέρυ μπότ.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: Στα τηλέφωνα του περιοδικού 26510 74000 και 26510 79286, τις πρωινές ώρες και το αργότερο μέχρι 5 Μαΐου. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας, για τη συμπλήρωση ενός λεωφορείου.